

Dejtz bičšn uls: Kosin X,
 Manzin N., Buzen A., Norman N.
 Hord bolsn uls: Bačhe B.,
 Manzin B.

SURHULB SURIJ

MEDƏTƏN BUKVAR

SSSR-in OLN KELN ULSIN AX DEKTR HARHAC
 MOSKU — 1930

SURNULB UGAG URULX KERG KEDG KOMIS

89/1

Dektr bicsn uls: KOSIN X., MANZIN. N. SUSEN A., NORMAN N.

Nekd bolsn uls: BACŇHA B. MANZIN B.

SURNULB SURIJ

Medətən bukvar.

Kosin Xonьna çug jasvrta

Gus-as iştə harsn dekr.

SSSR-in BAH KELN' ULSIN AX DEKTR HARHAC
Mosku — 1930

217

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

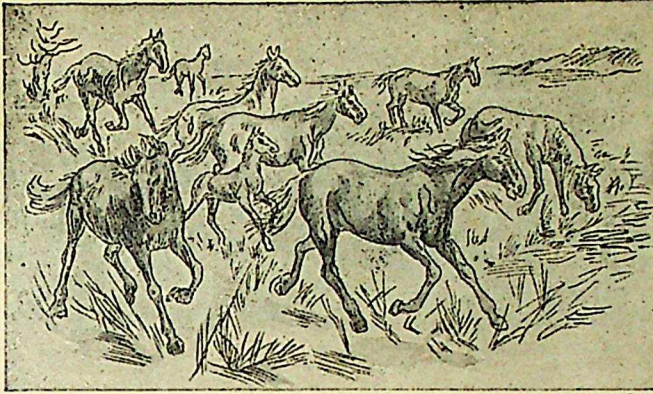
THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

mana adun

adun mana

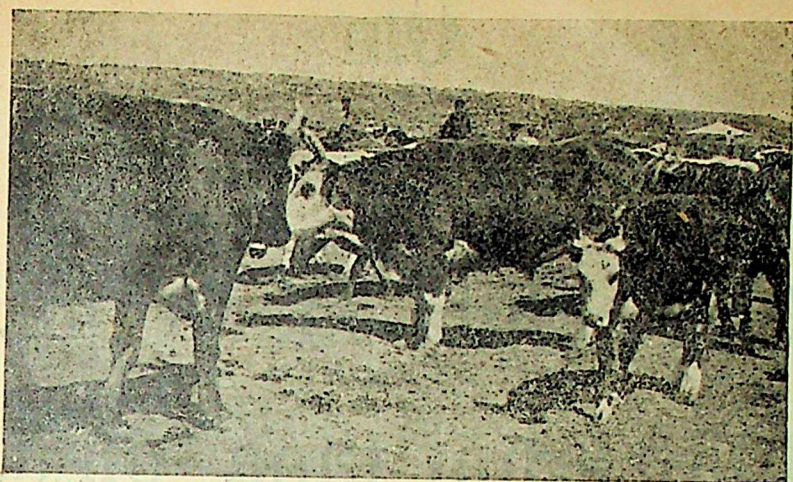

mana adun oln

oln adun mana

mana oln adun

Mana oln adun olna

Oln adun mana olna.

Mana olna adun.

Olna adun oln.

A a L l N n

Oln

Mana oln oln aduta.

Oln aduta mana oln.

Oln adun tana olua.

Tana oln aduta.

Mana oln aduta.

D d U u

Adun.

1 2 3 4 5

Aduc

Olna adu Mota manna.

Mota mana aduc.

Nona tana aduc.

Nona Mota axta adu manna

Adun mal oda oln.

Mana mal dala.

O o T t M m

Oln. Mota.

6 7 8 9 10

Xamu

Mana olna adun xamu uga.

Tana olna adun xamuta.

Tana olna aduc Tora.

Tora adu xura.

Adun xudgur odla.

Tora xamuta adu xələnə.

Mota xamu uga adu xələnə.

X x C c

Aduc. Xamu.

Mal

Mal uga oru uga.

Oru uga mal ac uga.

Oruta mal acta.

Komuna mal oruta.

Komuna mal yly yntə.

Nədə komuna mal xələnə.

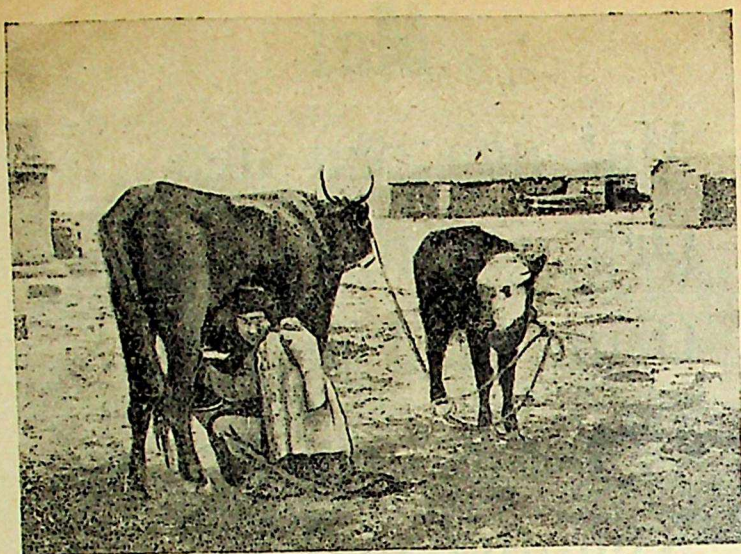
Nədə malan xələ.

Komuna mal xudg usta.

R r G g Ə ə

Oru. Uga. Nədə.

10 20 30 40 50 60 70 80 90 100

Komuna ykr toxmta.

Toxmta ykr ystə.

Ystə ykr yntə.

Komun dala ystə dala tosta.

Komu duratn.

Toxmta mal bərtñ.

Ugata uls komund ortn.

K k Y y S s

Komun. Ysta.

Komun

Komuna xaşa dulan.

Komuna mal xaşad xonna.

Talin uls maldan xaşa uga.

Bolxa boln Nimə mal xaşad
orultn.

Delə, Nimə Bolxa edn komuna
cilən.

Komund ekləd 50 cilən orla.

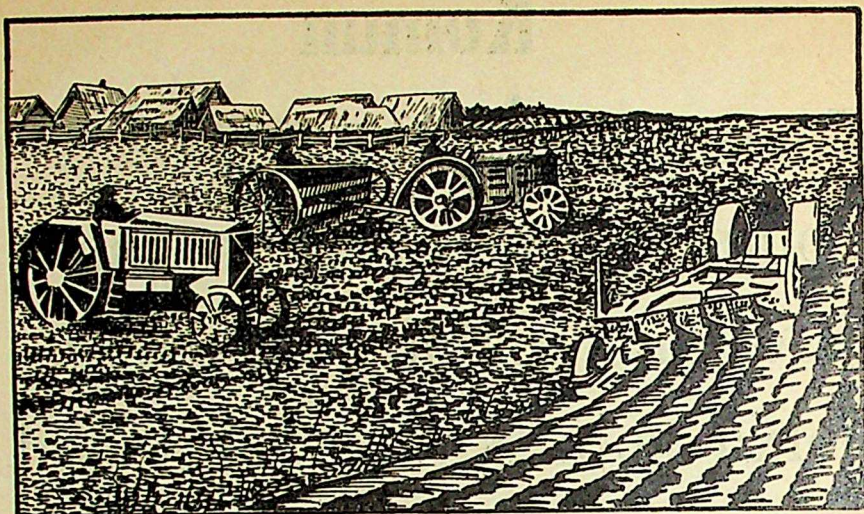
Dəkəd 30 cilən neməd orva.

Oda komun 80 cilətə.

Delə cilənə bilet ab.

B b E e

Bolxa. Delə.

Komun iker tərə tərənə.

Komun oln maşitə.

Komuna cilən uls xuhar bicg mednə.

Komuna cilən uls xuhar dekr omşna.

Xuhar tərənə ucr mednə.

Xuhar jahz mal asrxan mednə.

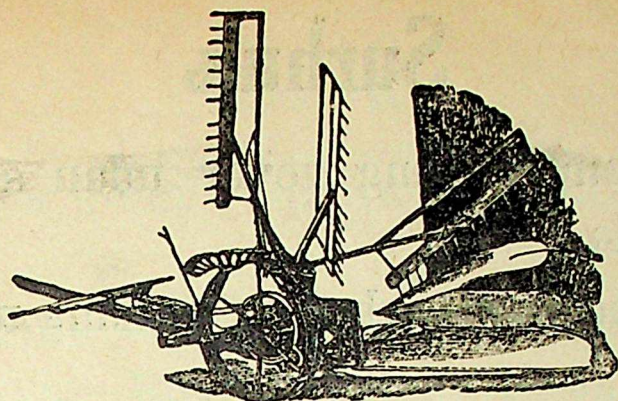
Tegəd cign dulan xaşata.

Tegəd cign oln maşitə.

Tegəd cign oln malta.

Ş ş I i

Maşitə. Dulan xaşata.

Malan olar negdəd əsgtn.

Edl axuhan negn bolhtn.

Olar kədlxlə amr boldg.

Əvsən məşihər xadtn.

Məşihər xadxla şulun bolna.

Harar xadxla udan bolna.

Məşitə oln ənər ərğn.

H h Ə ə

Əvsən məşihər xadtn

Surhulb

Kezənə xalbm̃g zəvər udan surhulb
uga bilə.

Tegəd oda surhulbta xalbm̃g uls oln
biş.

Oda xalbm̃g zəvər oln surhulbta.

Ke-zə-nə Z z za zu zy zə

Alb, albcur.

Za-ra zu-hu zer-lg zyl-gyr zəv.

Hal alb mörn mörnъ amn amnъ.

Surhulbta uls malan zudla xarhulxş.

Maldan zəv xotinъ beldnə.

Əvlər malan haza xonulxş.

*Kezənə xalbm̃g zəvər udan
surhulb uga bilə.*

Buva

Mana komun namra 56 hektar hazr xahlla.

Komun hazran traktorar xahlla.

Traktor Buva jovulna. Buva komuna cilən.

Buvad Evlə nəkd bolna. Zərmdən Buva Evlə xojr seləd jovulna.

Ova Vv va, av, ev, ovş, əv. ja jo ju jir ji
je, ej, uj, oj, av-ad, ev-rən, ova, ja-
man, jo-sn, ju-mn, jir-dən, ujn.

Komuna cilən uls traktorar evrən
jovulna.

Malan evrən xələne jalb bərxs.

Ger xaşahan evrən bərlə.

*Komuna cilən uls traktorar
evrən jovulna.*

Komun

Mana komun toktad xojr zil bolzənə.
Ekn avgtan komun 30 ərktə, 120
əmtə bilə.

Zirn jisn ykr malta bilə, 75 mərtə
bilə, jisn temətə, jisn jamata bilə.

Oda komun 66 ərktə, 265 əmtə bolva.

Oda 109 ykrtə, 209 mərtə, dala te-
mətə jamata bolva. Əvsən, tərə xahldg
maşitə, traktorta bolva.

Zo-la, Zz, zi, zo, zu, za, ze, zil,
Zur-zə. Xozaka.

Komuna cilədyd zərmnə zolm gertə
bilə, oda zolman martz. Xojr zil bolad
komun zəvər bajzad odva.

Urdnə bajacudin jaləc jovsn uls oda
evrən zirhlən byrdəzənə.

*Mana komun toktad xojr
zil bolzənə*

Tərən

Komuna xavra tərsn tərənəs kesg
pud omş harva.

Gektar hazras 75 pud^o omş harva.

Zərmsinь koperativd xuldad kergtə
ed, sav, maşi plug xuldz avla. Alvan
əglə.

Pe-pə P p pa, po, pi, puş, piş, pə.
Par-vlən, Pyr-və, pis-tul.

Pyrvə komuna tolhac, Pepə komuna
parvlənə bicəc.

Pepə Pyrvə xojr agronomas səb surva.

Hazr namrar xahlxla ikər tərən
urhna giz agronom kəlvə.

*Pyrvə komuna tolhac, Pepə
komuna parvlənə bicəc.*

Sovet

Oda sovetin josna çag. Əmtəə uxor, setkl ondan.

Çuhar surhulb surc jovçxana.

Burxn, gelngin uxa sonşdg zangan xajz jovçxana.

Çag, Ç. ç. ço, çə, çu, çi, ça, çə, çe, çy.
Zan-gan, an, san, N. n.

Manhdur Oktəbrin Revolycin 12-c zil.

Şazna tər orn nutgin tərəs salad 12 zil bolzənə.

Oda bahcud çuhar burxn nom gız zalbvrxs.

Gelngyd baldr bolz jovna.

Xurla şangin germydt surhulbs harc jovna.

Manhdur Oktəbrin Revolycin 12-c zil.

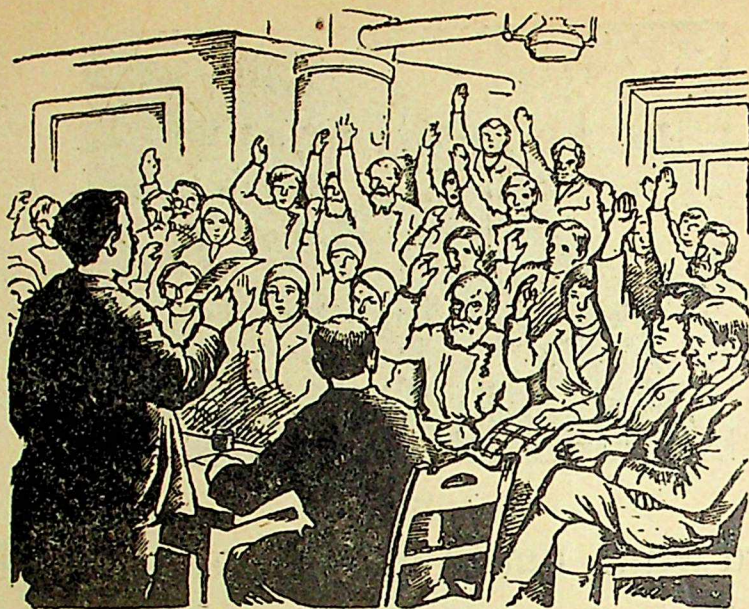
Urd çagt ugata ulsin zovln ik bilø.
Nojn, bajn, geln çuhar tednig dazr-
dg, meklđg bilø.

Oda ugatnr gelngydin mekøs harc
jovna.

Nojdud, bajacudan ugatnr ørlhv.

Evrønъ xara køsør øsgsn mal-gerøn
oda tednøs bulaz abb.

Xar-xara, em-eme, kyrn-kyrny,

Urd çağt kykd ky kyn giz sandg uga bilə.

Kykd ky zalu kynlə ədl yyl төrt oruldg uga bilə.

Sovetin josn toktsara kykd uls yyld orz jovna.

Xalьmg kykd ky xalьmg zalus „gerin“ kyn gidg bilə.

Xalьmg kykd kyn oda basa orn—nutgin төrt orlcz jovna.

Kykd uls zalu kynəs dorar kədlmş kexş.

Kykd ulsig olar sovetd orulxla sən bolx.

Dən

Ulan çergə kəvyd buudan mergen.
Ugatır kədəlməşən çugar bu xadg
surtn.

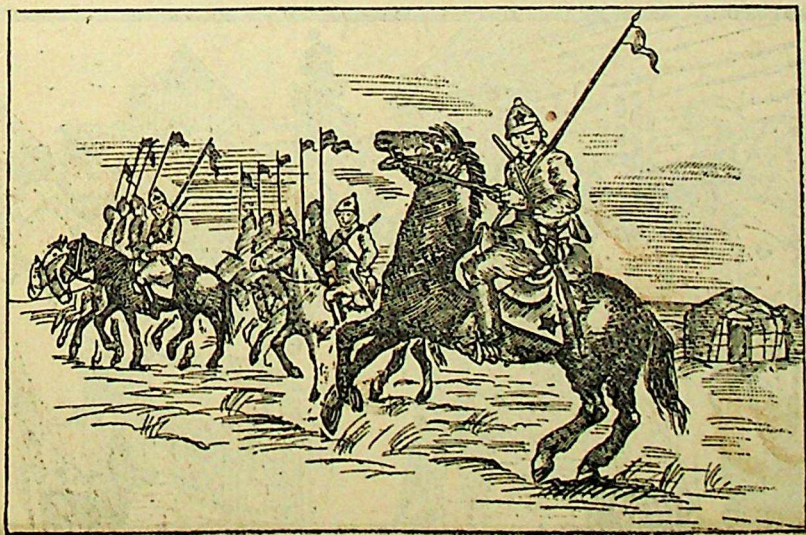
Dən bolsn çagt kergtə bolx.

Mana sovetin jasn dən uga bəj gix-
lə, hazadin bajacudin ord manla dəl-
ldxən xəhəd bənə.

Çergən taraj çerg uga bəj giz mana
sovetin jasn kelnə. Bajacudin ordud
çergən taraz əgxş.

Mana ulan Çerg dəsən darz cadna.
Sovetin jasn ugatırın ik xərtə jasn.

Buudan — Eudan (xot), Bul-Buul
(çoml), ul-uul.

Sovetn josn

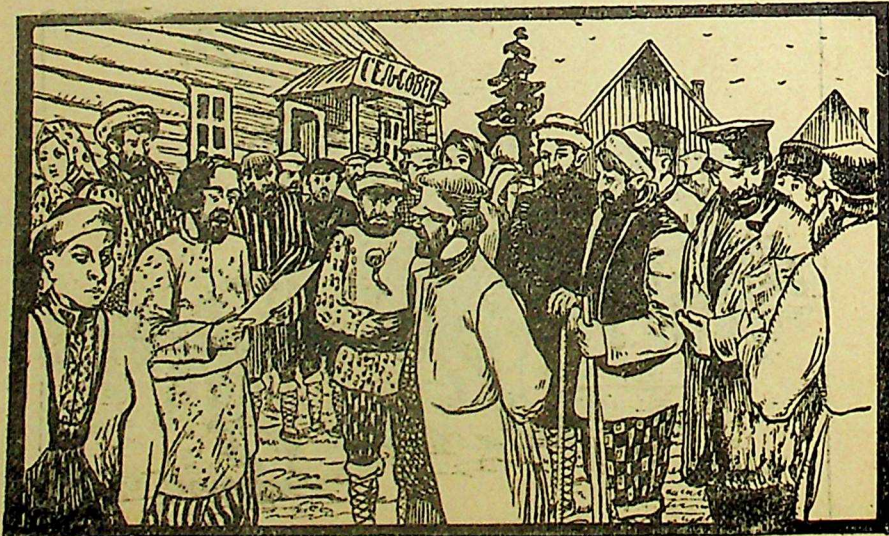
Sovetin josnd oln keln əmtn keryl
uga ni bənə. Xana josn neg keln əm-
tig negnyrnə tykrəd kerldyləd kercyləd
bədg bilə.

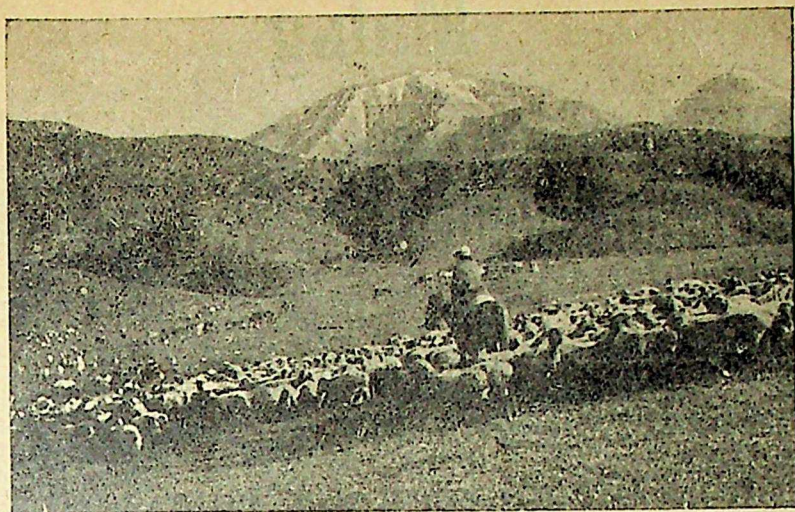
Sovetin josn tigz tykrxs.

Ors, xaləmg giz sovetin josn ilhxs.

Sovetin josnd baktz bəx oln keln
əmtn çuhap niləd soçializm toktaz bənə.

Im (mal temdglə) iim (jamaran)
Ig—(utç eerdg) iig—(jag).

Xəc xəhən xəryled harv.

Xən harsna xəən xəc xərmgən uc-
kad ardasn̄ odv.

Xəc xəhən olz cadl uga bəərgər
kesg təərv.

Sənə xənd con orv. Xəc nərmıy bo-
lxla mu. Xəc nərmıy es bolxla xənd
con orxn uga bilə.

Xəcnr xəhən xələtn, con bice
oruİtn.

Xən-xəən, tər (çahan tər bolx).

Təərv, bərg (xot) bəərg (həzr).

Əərən bəzə. En ərən əgxş.

Malɓg

Malɓg malin gem.

Malɓgta malta uls malɓg uga malta
ulsur bicə nytn.

Malin emc avxulad emnyltn.

Maanɓ omɓsar malɓg edgxɓ.

Mana komuna malig emc sard 3 xə-
ləne.

Komuna malin xaşa-xaaç sən, dulan.

Mald əvs jaşlgt təvz əgne, əvsn yrɓɓ.

Maanɓ omɓçar malɓg edgxɓ.

Mana kelsn yg bicə marttn.

Aav xaaran odla? Avin xaran yzg-
dxɓ.

Aav devlən av. Dulan xaaçin uru biid
mal əvs idzənə. Neg xaçin som as.

Çaran təltn. Ci çaaran od.

Bodg

Komun øøren bæx hol bohad us
zohsaz avla.

Josta sən bodg kev.

Oruhin usn gyyv cign bodgn̄ tasrxş

Zøvər ik usn xurv.

Bodgin̄ kəvəd 6 gektar hazr xah-
lad oln zysn tems sulhv.

Tems jahz sulhxin uxa meddg

Bova, Goga xojr hardad, sulhv.

Zøvər ik usn xurv. Manz ørən øgc
xuurv.

Ova çəhən utn. Ter ova xələhəd
jov.

Emgn

Komun medətə ulsin surhulb harhv.

Bevə kəvyn baks polz bənə.

25 kyn surc bənə.

50-har nasta uls bas surcənə.

Surhulb ekləd 5 xonsn çagt neg em-
gn kyrc irv.

Emgnəs Bevə surv:

— „Kəksn ez kergən keltn“.

— „Xəmnb bi bas surhulb surxar
jovnav“.

— „Ne sən, ter ustul deer sutn.

Bərtն dektr, ças karnds.

Ez, nam sən entn. Iigəd icl uga çu-
har surxla jir sən bolx.

Ustul deer sutn. En der tolha doran
təvtn.

Manz en em utn. Dorzin kilgin eem
xahrxa. En xazar termin tolhad ølg.

Salbkn teermin hujr mu.

Balhsnd vəx tanıldan biçg biçxlərn
xajginı ıgı bictn:

Elst balhsn
Leninsk ılınç
Pəədrə Dorzd.

mark
nadg
hazr.

Xotnd vəx kynd biçg biçxlərn xaj-
ginı ıgı bictn:

Maloderbetovsk
Xalımg Tangcin
Şevnrə selısovetin
Bakşin Şevnr xotna
Karnan Erenzənd.

mark
nadg
hazr.

Utxnъ cilsn yg bolhna xœn çeg
(tocka) tœvdg. Çegin xœn ik yzgær ek-
lz bicdg.

*Xot uxinnъ œmn haran uha. Xot-xolan batxnas
œyrkşə. Batxn xalêdr gem tarana. Batxnig alad œ.
Çevrær œ. Xot uudg aah savan çevrær xadhl. Bijæn
uhahad dotr kilg şalvran solşə ymsə. Xot uckad
aman zəl.*

En deer bicsnœs Ъ temdgtœ ygsinъ
doragur zura tatad salhad bic.

En bukvarin hadrt bœsn kalendars
sarmudin nere talin çasnd bictn.

Tyrylœd 31 xongta sarmudin nere
bictn, darunъ 30 xongta sarmudin nere
bictn.

Jamaran sarmudt xavr, namr, œvl,
zun boldginъ bictn.

Jamaran sar kezœ zœrmdœn 28 xo-
ngta zœrmdœn 29 xongta bolna?

Sanzin əgsn selvg

Mana xotn şat uga xudgas us uuna.
Ter xudgas malan bas uslna. Xudg
ikər buzdna. Usn mu bolna. Neg dəkz
Sanz komsomolç xotna ulsin çugrand
kelv:

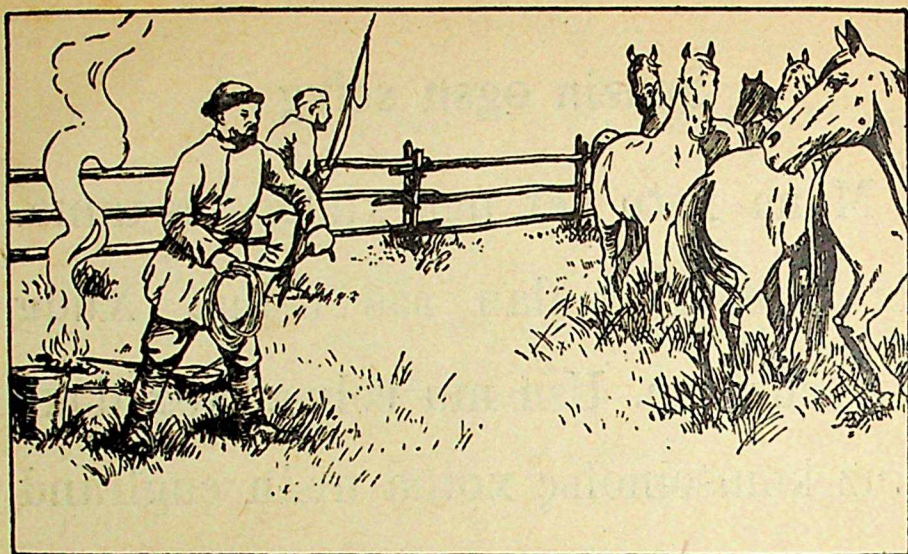
Axnr, ekenr! En xudgan şatlz avij.

Malin usna xudg salu maltz avij.

Tiklə çevr usta bolxvdn. Olar neg-
dəd kexlə yyg kyçəz cadxvdn.

Əmtn zəv giv. Oln dundasn mənğ
harhad mod xuldz abb.

Xudgan sənər şatlv. Maldan talin *çələ*
xudg maltv. Çevr us uudg bolvdn.

Adun mal  skdg Kujbi evin nert  ortg

*Konqayn n
apm n*
Zurhan gidg hazrt Kujbi evin nern deer to-
ktsn ortg b n . Ter ortgt tyryl d   kn  rk
orla.

Ortgin adun  s d,  gj n m ng deer s  g d
irxl  x vrg  b sn  mt n nurhlz  rv.

Oda 41  rk ter ortgt b n . Najad har m rn
b n . Nidn  inkn toktla. Nurhlz ugata  rks.
Tus-tustan bolxla  rkin 1 m r xadhlz cad 
uga  rks.

Cidl n negdyl d tedn najad har m rt  b n .
Hazahas jal c b rx ,  uhar k dlim  n evr n
ken . Gyydn  nurhlz xal mg toxmta gyd,
azrhn   usta azrhs. Elstin  an ha konys n s
azrh bas ave t vn .   rn  surhul  b n . K vyd
kykd n  ter surhul d surna.  idr s ter ortg  aca
gidg hazrt b r   r b n .

Sacad sel l d buuxlarn ortg ol  dundan
hazr xahlad t r  t r  cad , harud kez cad .
Tig d talin jum kexl  olzn  ikdx. M rd n   ulu-

har əsx. En zil ter ortg deerəs 12.000 arslın avb.

Ter mængərn toxmta gyd xuldz avb.

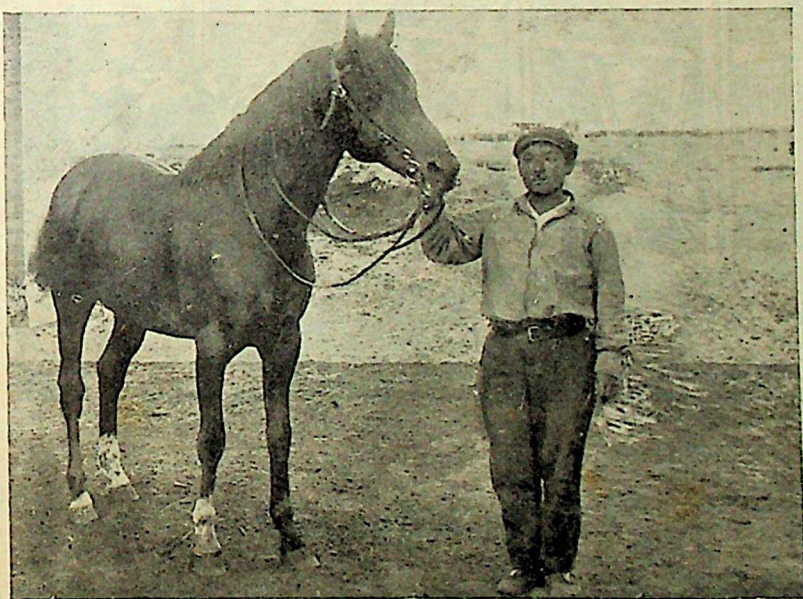
Tana eər adu əskdg ortg bəny?

Ta ortgt cilən bolz bəntə? Es bəxle ortg toktatn. Oln cidl negdylxlə edl ahursn sənər əsx, orn nytg bajn bolx.

Elstin. şaṇha konyşnbg

Qolay. Emip-62

Xalbmğ mörn eməld sən. Kəzənə xaana ça-
gt çergt ikər xalbmğ mörd avdg bilə. Oda çergt

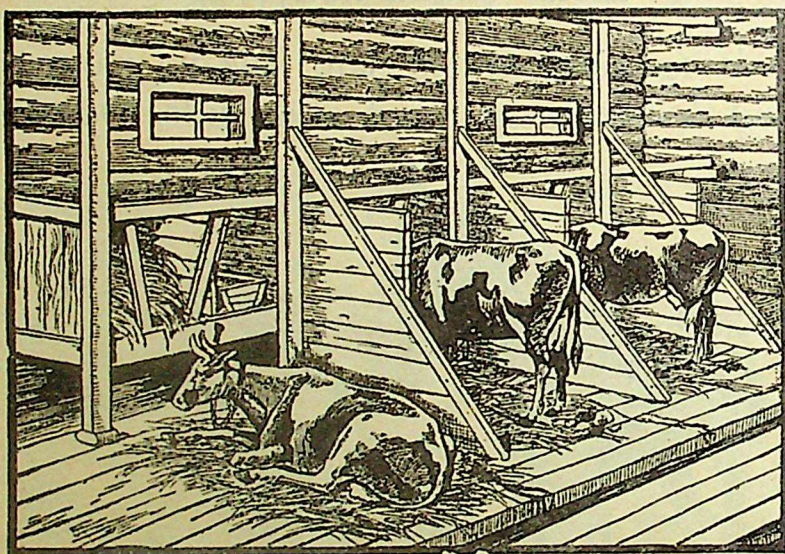

Anglin toxmta azrh.

bas cidltə sən mörd kergtə. Xalbmğ mördin
toxm sərylxər orn nutgin hazrin parvlən Elst
deer konyşnbg toktav. Ter konyşnbg sən to-
xmta azrhs bənə, 15 sən toxmta gyd bənə. Ter
azrhsig xavr bolhn nutgudar tarahad adund

təvnə. 4 — 5 azrh dornə xadhlad gydlə xarhulna. Azrh gynlə xarhulxlarn mæng avna. Bajacud 11 arsln neg xarhulsndan əgnə, dund malta uls 3—6 arsln əgnə.

Ugata ulsas mæng avxş. Əər şidrin əmtn biş, nam zəvər xolas əmtn gyydən avc irz xarhulna. Ter azrhisig salu xadhlna. Çuhar jaşlgtə, əvsn arva (sulə) yrxş.

Молоковне гено.

Sarñ Karni xojr

Sarñ Karni xojr nege xotnd bənə. Xojurn ədl cigə malta uls. Zug xojurn malan ədlər asrş. Sarñ nege bickn kuxnəgtə, maldan katg uga, zadha xaşata. Karni bydyn maldan salu dulan katgta, byryş tuhlmudtan bas salu katgta. Xaşa basnə çevr jumn, bədg gernə şavır kuxnəg. Terzsnə eləd jumn, narna gerl ikər gert orna. Karni gerən çevrər xadhlna. Gertən

təm̄k tatx̄s, ky bas tatulx̄s. Malin̄s əvs ertəs beldəd avckna. Sar̄n maldan əvs sənər beldz avx̄s. Əvlə bolsn zudt Sar̄ngin 15 ykrəs arv̄n̄ ykv. Karnin mal zud bolsig medsn uga. Sar̄n əvs xəhəd gyhəd jov̄xla, Karni kəndrsn uga. Sar̄n al̄n bolad bənə—Mini mal ykəd cilv Karnin mal yksn yga. Jungad iim bolna?

Karni Sar̄ngad irəd kyyndzəhəd kelnə:

—Tana mal boln xotn xoşan mal zudt zəvər bahrad odv, mini mal harutsn uga. Ucn̄s tand medegdny?

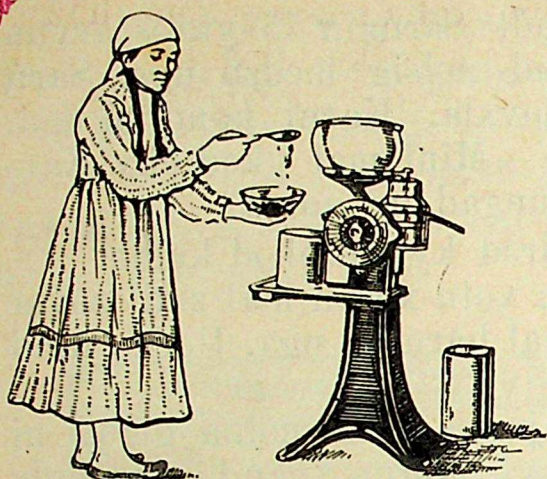
Xəmn̄s Karni jungad iim bolna gigəd bi tendəs naaran sanav. Xərn̄s nand çəlh̄z əgic uc̄r̄n̄s.

—Ucn̄s en. Tand kendetən bolv cign dulan katg uga. Ta bolxla maldan bolx əvs beldz avsn ugat. Baaxn əvs xadz avad dəkz xadl uga gertən ərkən uhad kevt̄çələt. Əvsn bah bolsn uc̄rar maltn eçz odv taşr dern̄s kitn xaşad bəhəd doran devskr uga, çasn deer kevtə bəz maltn ykv. Dulan katg uga mal bəz cadş uga. Ta əvld dulan gert jungad bənət? l̄şkə gertən jungad es bənət? Ta kitnəs zulad şav̄r kuxn̄ygt bənət. Mal bas dulan katgt bəəx durta. Mal xadh̄lx sanata bolxla dulan katg kez avtn.

Maldan dulan katg kez avtn. Maldan ikər əvs beldz avtn. Malan evrən bijlən ədl asrtn.

Separator

Продать можно.

Maşihər ysnə ərm ilhzənə.

Mana xalbm̄g uls
ykrn̄b tuhlad ysn
elvzxlə tyryn sandg
şanan̄b—ərkin cigə
kexmn̄ giz uxalɗg.

Ədr bolhn̄ ər
nerəd bəxlə tern̄b
iki bajr bolz too-
lgɗɗg.

Tere kysl volzəsn
ərkin̄b cigəhən by-
ləd avɗg tosn̄b kyn
idz bolş uga dɣngə

işklɗ bolna — tere ucrarn̄ xulɗsn̄ çagt̄ mēngnd̄
kyrş uga.

Ors krest̄janmudiḡ xələzəxin̄b ysn̄ maşi-
hər çokad̄ ərmin̄b ilhz̄ avckad̄ naadkarn̄b oln̄
zysn̄ xot̄ kez̄ avna.

Cikər ev-uxahin̄b olad̄ edlxlə mana xalbm̄g
uls-cign̄ iki gidḡ olz̄ malin̄b sim-şysnəs̄ yzx-
mn̄, zyğər tere orx̄ olzin̄b mana xalbm̄g uls̄ uxalz̄
sanxş̄, tegəd̄ cign̄ ysn̄ ɵngər ərkd̄ yrənə.

Tere kysl̄ bolzasn̄ ərkn̄b olz̄ kyrgx̄ biş̄
biisin̄b ɵsx-ɵrgzxdn̄b saaltḡ bolna.

Malin̄b şim-şyysnə olzin̄b biidən̄ xalbdanav̄
gixlə ysn̄ ərkd̄ yrəɗgən̄ uux̄ kergtə. Cigənə
işklɗ tosan̄ ɵmtəxn̄ tosar solbn̄av̄ gixlə — ysnə
ərm̄ ilhdḡ maşi (separator) xulɗz̄ avtn̄, dəkəd̄
olarn̄ niiləd̄ ysnə kopiraç̄ harhtn̄.

Ene kelsn̄ tootiḡ kyçəxlətn̄ mal̄ gerintn̄ ɵsl̄t̄
şuludx̄, ɵrn-nutḡ cign̄ bajzx̄.

Malan şylkəhəs xolo bəlhtn

*Şylkəhəs emndg
baxır na nıq şylkəhəs*

Şylkətə negxn ykr kesg mald şylkə xalbdadg. Şylkə jir şulun xalbdna. Şylkətə hazrin kyn, xovçn, noxa, şovun şylkə tarxadg. Şylkətə hazrt malan bicə xəryltn, ter hazrin usnas bicə usltn.

Şylkəhəs kəltə ucrdg haru:

1) Ykrin ysn xasgdna. Dəgz tuhltnan ikər ys əgxş.

2) Mal eçz odna, maxna amtn mü bolna.

3) Şylkətə ykrin ys uxla kyn gemtnə. Buslhaduzəx kergtə.

4) Şylkə kynd bas xalbdna. Şylkətə ykrin tykə ysnəs kykd gemnəd, zərmdən ykz odna.

Şylkə xotna mald iryll-uga bədgın arh xətn. Hancxn kyn malan şylkəhəs xarsz cadş uga. Bykl xotarn negdəd arhinə xəxlə şylkə irx uga. Olna kesn şiidvrt çuhar baktx zəvtə. Tiklə şylkə degd ərddəd ircksn es bolxla xalbdxn uga. Gemig irsn çagtnə emnxər, iryll-uga urdasnə ərhlshn cik.

20—30 duna hazrt şylkə bəxig medn iryldgo arh xətn.

Şylkətə mal jahz emnz bolx

*Kan usnə
mıq şylkəhəs*

Şylkətə malig çevrər xadhlx kergtə, sen zəln xot əgx kergtə. Delngnə əvdsn çagt sənər arhul ys yldəl uga sax kergtə. Turunə əvdsn bolxla, sən dəgd tosnla xoləd tyrkdg. Mald şylkə irm çaçu malin emc avxultn. Şylkə emndg em dala.

Hazrinь oru iktkij

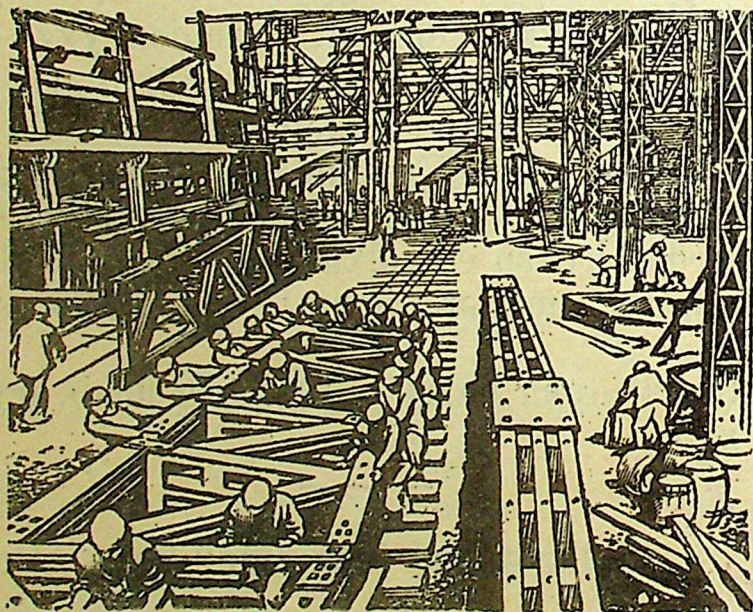
*Машиностроение
С/з-ва по железной дороге*

Hazadin ordud hazrig iknknь mašihər kədlz ol'na, tegəd cign tednə tərsn tərənənb əgənb mana hazrin tərəhər bolxla kesg xolvān iki bolna.

Mana orn nutgt oda bijnь xazar-xadurar kəddg uls oln bəənə.

Tere harar kedgt kədlmş iki zovlngta kyc-lıhtə boldg deerən əgdg orunь baha bolna.

Oda ene nurh-turuhan bəgdilhəd bəədg zovlngas nəkəl bolz xəgyldgni—mašin. Oda mana orn-nutg maši elvəxin tələ maši kedg kesg zavodmud bərylz bəənə.

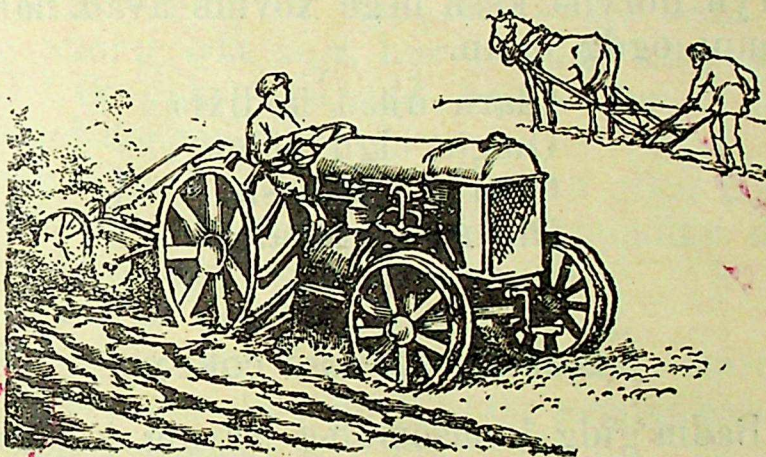
Bolv hazrig hañç mašihər kədlz edlxlə tərsn tərənə urhl-tə əkç jasrna giz sanz bəəxm̃n biş.

Mašihər kədlx dutman tərdg hazrtan oln zysn jasvr kexe kergtə, ylgynь: tərx hazran ert xahlz beldxe kergtə, ter jungad gixlə ert xahlsn hazr cig ikər şingrəz avna, tegəd xaksu

salbka bolv giz iki əmşg uga boldg. Dəkəd
tərdg hazrtan ykrə baas, xaşan bog, yms avc
oc asxzax kergtə.

Ene tootig kehəd bəəxlə tegəd hazras ordg
oru ikdx zəvtə.

Xazar tərə xadxn
Xəvrg xazu xamxrna
Maşihər kəldmş kexlə
Mand giign bolna.

Tərənə ekig şyhəd çevrtkəzə

Xavr əərdəd irv. Erdnə tergndən xara
hujrin ekig acz avad kolxozd irv.

Dektrəs, agranomas Erdnə igz sonşz: yyrmg,
bickn tərənə eknəs əəlnə yrz oddg. Kolxozd
vuxlanə Erdnə to yzylz, oln zysn tərənə ek
yzylz.

Ik-ik tərənə iknə nege desətin hazras
100 pud-80 pud əgnə, yyrmg tərənə eknə 50 pud
əgnə giz kelz.

Şyhəd çevrtkəd es tərəxlə çevr boln ik budə
avxc.

Maşig niləd xuldz avxmın

*Значение
М.М.С.*

Maşig nege kyn xuldz avxnə jir kyc kynd bolna.

Xuldz avsn maşın xosn-xara bicə zohsad bətxə-gixlə, 60-70 desətin tərə tərə kergtə.

Tim bolxla artylə-ortg bolad, maşig olarn xuldz avx kergtə.

Maşis əgdg xulddg orn-nutgin byrdəqs, artylə mudt maşig mənğin kercəhər avxar əgnə. Tyryn dərvinə kesn nege xəvinə avad, natksinə xəənnə əgdg jumın.

Olarn niləd kədlxlə

Omgta cign bolna

Olna edl ahursna

Olznə ik bolna.

Elektricestv tərə çokzənə

*Значение
М.М.С.*

Badm gidg komsomoləç Narnig kopirativyr elektricestv tərə jahz çokz bəxinə yzylxər daxulz odv.

Narn, xələtn! bijən-cign, mərən-cign zovax kerg uga. Surar kədlzənə.

Tərə çokdg maşinə kyrzənnəd kygəd bənə. Tərənə bagig avad xajxla! salm, polov, budə bolad kesg əngər harad bənə.

Mişgən tosz əgəd dyrgəkəd, dəkəd şin mişg təvz əgəd bəx kergtə. — Oj, bidn bolxla çevər çokad zovlınan edlnəvdn. Us asxad, hazır xaturulx kergtə, a budə buzr mu bolna.

Çevər çokxla udan bolna. Harunə jir ik. Maşihər çokxla çevr, şulun, gign bolna.

Иљјиц нөкд болв

Kremlyr ordg ғаас аavad orulxinь kyləhəd
haza suvv.

Sovnarkomin əmtnlə xarhdg gertnь irəd,
suhad, caasan ilhz avtln, ədən şatar harhv.

Иљјицин xərahur orad irxlə, Иљјиц əərdz irəd
harim аavad mendləd sutn giv. — Ne şin jun bənə
tana selənd? Elektricesk stanz jahz kədlzənə?
giz surv.

Bi kelb: — bidn ik stanç kez avxar sedz bə-
nəvдn, manur oda xojr, hurvн selən nilzənə.

Иљјиц ik gidgər bajrlad kelv: — stanç ketn
— bi tand dəngən kyrgsv.

Jamr ik bajr kez nama uktz avb ginət mana
selənəkn. Ik jum acdg maşin avtomobiləд ma-
tor, dinamo-xojr acad kyrç irv bi.

En xamgan Иљјицин dəngər avv.

Mana selənəkn Иљјициg oda kyrtl martxş.
Martş uga. Jahz dəngən kyrgxər sedsinь sanad,
martl uga bəçxənə.

Oda Иљјиц uga. Tynə nere es martxin ucrar
Kaşin gidg seləndən olна ger Иљјицин nern deer
bərn giz bənə bidn.

Edl ahursna ortg boln komuna partin 15 xurg

Jahz edl ahursan ədən harhdmb? Mana edl
ahursn oln-oln, bickn bickn əng. Grazdansk
dənlə krestəjan ulsin mal-ger bas jir ikər
yyrmg bolz odv.

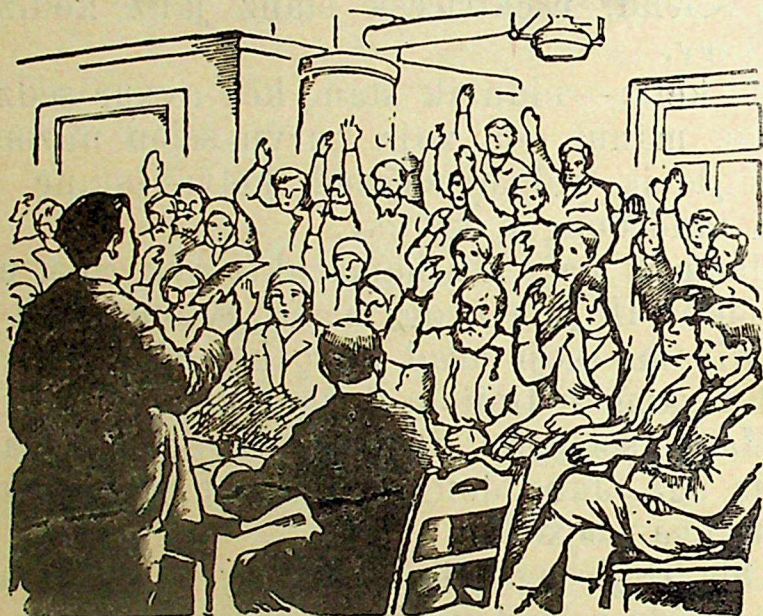
Ylgyrinь kelxd krestəjan ulsin mal-ger tonь
24 saj kyrnə. Nege mörn idsn xotdan kyrş uga
bolна.

Zərm hazrar plug xuldz avsn ynən xəry orulxş.

*Perenne K. K. K.
-
c. 1994 in K. K. K.
K. K. K. K. K. K.*

Nam natk ik sejalk, tərə çaçdg, xaddg ma-
şisn̄ iim oln yyrmg ger mald ik tusta bolş
uga. Ter töləd SSSR-de oda cign 5 saj soxa
bənə.

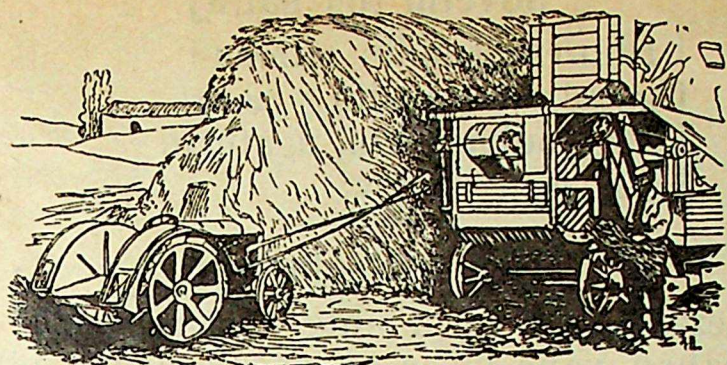
Jahad bolv cign nege cik xalhin̄ olz avx
kergtə. Dund malta, ugata xojr kyynd, onç-
onç tolhahan dahad bəxən xəxlə jum̄n bolş uga.

Olar nilz kədlz, kolxoz bolx kergtə. Irx
5 zild, mana orn nutg edl ahursnd ol̄na dən
əgn giz bənə. 1.650 saj mēng tarxaz, krest̄jan-
mudig negdylz, olar negdz kəldgt kyrgn gizənə.

Ter çagt yyrmg-yyrmg krest̄jan - mudin
mal-gerəs ik-ik mal ger bolx, tiklə kədlm̄ş ci-
gn gigrəd, zovln̄ cign bahr̄x.

En çagin selənə lozung iim bolx josta. — se-
lən uralan ik oln dundin mal geryr.

*Byaninina
Alyosha & Agnieszka
H. G.*

Sovxoz dønnv

En zil mana selənyr Ukrajinsk sovxozin kyn irv. Ter kyn əgjä əgxin orm l hazritn traktorar xahlad əgnəvdn giv.

Pereselençs çuhar zəb giçxəv.
Zerm bickn bajacudnə dinn uga bolv. Bidn itkz bəsn uga biləvdn.

Mana ik bajacud - kylagudin xazud bəsn xatu hazrimdn xahlz əgəd, xəonnə tərɣ hazrimdn xojr hurv xahlz əgəd mazz əgv. Xəonnə buzrar tərən bicə urhtxa gigəd kesg dəkz hazr mazdg mazurar mazad xajckv.

Syldnə xahlsn hazrtan çevr gidg budə çaçz əgv. Oda bolxla bajacud traktorig yzxlərn inəd-gən uure odçxav.

En zil mana øerk krestəjanmud øvlin çahan hujran tərçxəsn uga, a tərəndnə bultaz jumharsn uga.

A mana traktorar tərəsn hazrt bolxla tərən kəkrəd nəxləd bənə.

Namrin çahan hujr tərəkəd traktorarn xavrintərənə hazrinə xahlad beln keckv. Oda ugatnr çuhar namrin çahan hujrta bolv.

Sovetin jos batraj

Urdn bajacudin ezləsən
Ugata xalbmğudin y teegt
Ugta kədlmşcnrin, ugatrın
Ulan josn delgrv!

Kezənə boln oda

Kezənə çagt arvn nutg xalbmğ ulsig orsin
ezn çahan xana təvsn ax prıstıv meddg bilə.

Ter prıstıv taşr nutg bolhnd nutgin prıstıv
giz bıjdən öərzn uls təvdg bəsn jum. Nutgin
prıstıv nutgıg hançarn medd bilə.

Orsin ezn çahan xana təvsn prıstıv olın zılın
ergçd ugata xalbmğudıg, xalbmğudin nojn, zəsn
bajın geln dərvinlə negdz orkad ik gidgər da-
zrz jovsn mən.

Kezənə ugata kyn josna şidrər oddg uga bilə.
Xamg josn bajacudin hart bədg bilə. Əmgin starşı-
na bajın, es gıxlə çahan jasta nojn, zəsn kyhər
təvdg bilə. Xurg xamgt əmgin bajacud ordg bilə.

Kezənə ugata kyn xurgt ordg uga bəsn ju-
mn. Ugata kynə ygıg xana josn ygd avdg
uga bilə. Oda tım bış. Oda ugata xalbmğ uls
evrənə tanheta xamg josn xarcudin hart bənə.

Mana sovetin ug josar bolxla bajın uls xurgt
ordg jum bış. Ter dotr nojn, zəsn, geln uls
sovetin xurgt orx josn uga.

Çaaran jovtn

Əmgin parvlənə tal dund bəsn erməlin lavkas
erəl çə, nege çasn tək avad harc jovad əmgin
kək çoxr gerin öər xurzəsn kesg uls yzv bı.

Xurg bolz bədg eign giz dotran sanad, nas-
nanə turşt xurg gidg jumnd orz yzəd ugadan—

xurg jahz boldgig oc xələsl cign giz sanad xur-
zəsn uls tal odv bi.

Əmgin parvlənə kək çoxr gerin sydrə xur-
gin zalus ergəd xojr horv syrləd suuz orkəxaz.
Tal dundnə əmgin starşina Şurhe suuna, ɵörnə
pisr Bembə zohszənə, əmgin bajacud ik baharn
darandan suuldad ɵrkəxaz.

Bajacudas namag kyn kergt avsn uga.

— „Ne, xurgan eklij,“ — zalus, giz starşina
Şurhe kelxlə barun bij tal susn mini tanədg uga ik
tarhn xar zalu, tacasn mənqtə, akcin arhta
talkarnə kesn hanzan amnasn avad, xoolan ja-
sz ɵrkad kelv.

— „Kyləzəx bilə. Manz irəd uga, nege baaxn
zur kyləzəx bilə.

Manzig irtl xurg kyləx bolv.

Darunə horvn şarh mər tatsn tacank tergn
kырəd irv.

Tergnəs etçəvr, ɵvgndən kyrsn cigə nasta,
şar zalü buv.

Xurgin zalus çuhar derd gigəd bosv, xaalh
harhz ɵgv. Irsn zalu bəərn zalusla mendln star-
şina tal odad harinə atxad mendlv. — „Ik Manznə
ik sanz“ — giz dotran sanv-bi. — Ne, zalus oda
xurgan torvr uga ekləd es bəji? giz starşinag
kelx xoornd ergəd sux evtə hazr xəz jovtln Hərə
gidg zuhu şar zalu yzz ɵrkad kelv: — xələ, xələ!
xəc Manz xurgt bas irz!“ Çuhar nan tal xələçxəv.

— Xəc Manz tand yynd kedg kerg uga çə-
aran jovz jovtn giz Şurhe starşina kelv. Ugata
namag ɵəhəd nama xurgas kəzənə edn giz sa-
nad erk şiltə bajn ulsla hançxarın xərycz cadş
uga bolad adg arahan araldad arh ugan kyend
xurgas harad ɵrlv-bi.

Əmgin parvlənə çaxrin ar zaxd bəsn Badm
əvgnəd irxləm deerəsm hurvn dərwn ugata zalus
orz irv. Tednə negnə namag xurgas kəgdsig
medsn bədlətəhər kely:

— „Manz xurgas iryvt?

Xurgt jun bolzənə?

— Tednə xurg oda bolzənə, mana xurg xə-
ənnə bolx — giz xəry əgxləm zalus inəldv.

— Bicə inəldəd bətn! Çag gisn jum̄n selgətə
boldmn, — giz keln mendləd xərv.

Ugatnrin xurg

Şidrəs əmgin kopirativin parvlənə toça avx,
parvlənd şin sunhvr kex xurg bolxmn. Ter
xurg boltl kopirativin pavlənd şinəs orulx uls
tədlxər, dəkəd kopirativin cilənd olar ugatnr
jahz orulxin ucr kyyndxər ugatnrin xurg sur-
hylin gert bolzələ.

Əmgin partin jacejkin seglətr Zurhan mana
xurg molhalzələ. Əmgin kopirativ ugata uls ko-
pirativd orulxin tust kesn kədlmşin toça son-
sad, kopirativin narvlənd şinəs ugatnrt tusta
kulakudin har tatş uga uls orulxin ucr kyynd-
zəxlə Noxa gidg nege bajn orz irv.

Ugatnrin xurgt orx josn uga bajn orz irsig
yzəd ydn tal susn Sarn kely.

— Zurhan mana xurgt orx sonhvrin josn
uga bajn Noxa orz irsn bənə. Miniher bolxla
ynyg mana xurgas harhaxmn.

Xurg tolhal zəx Zurhan kely:

— Noxa entn tana orx xurg biş. Harad jovz
jovtn. Bidn tanig uga cign kergən kyçəz cad-
xvdn.

— Xurgt ordg josn ugahan mednəl en bajacud ter bijsn xurgt irəd jovna. Manig ygdən orulz avxar sedəd bəx kevtəl edn. Bajacud uga bədg çağ irv. Noxa hartn, — bolad xurgin zalus xəkrv.

Çagn davsn Noxa mana xurgas kəəgdəd harv Tana bəəx hazrt ugatnrin bag bəny? sənər kədlıny? Ta ter bagt bədvı?

Oktəbrsk Ervolıç

Lenin

Oktəbrsk Ervolıçın ax zalac V. I. Lenin

1917 zil orsahar oktəbrin 25 orsin şin tohar nojabrin 7 ədr narta delkə deer bolad uga ik oktəbrsk Ervolıç bolsn mən.

1917 zil lu sarin 27 ədr xaag şirəhəsən bu-lhsna xəən çağ zurin josn giz byrdlə. En çağ

zurin josi orsin xana 1914 zil Nemsin orna kesn dæg ketrel uga çaarandn keged bələ.

Ter dən orn nutgig ugarulad xajz orkla. Kədlmşc krestjan uls zun minhəder dənd orad algdsna ard yldsn bylmydn xarhnad bələ.

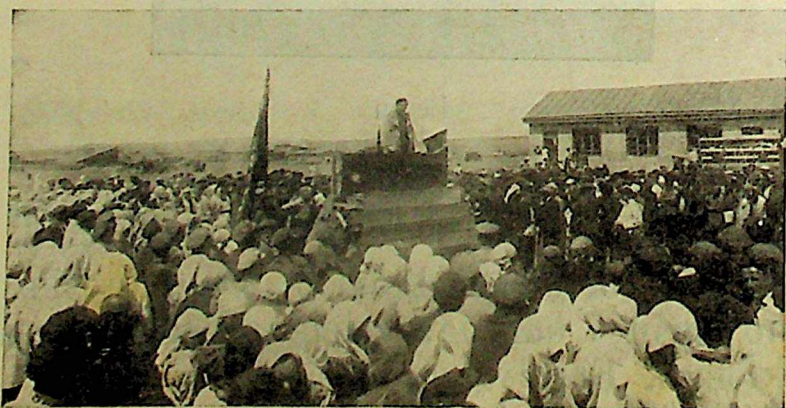
Tegəd kədlmşcnr Leninə kommunisticesk partin hardmzar çag zurdin josna əmnəs bosla.

Dən uga boltxa Pabrik hazr xamgig xar kəlsərn bədg uls avx josta giz kommunisticesk partə zarlla.

Krestjan ulsla niçz avxlarn tegəd oc dəsən dilxt-giz kommunisticesk partə kədlmşc ulst kəllə.

Kədlmşcnr tand dən bolxla ta mal-hazr avxt, bajacudin tavg doras suldz harxt anxun bəxt, kədlmşcnrig daxtn-giz kommunisticesk partə krestjan ulst kəllə.

Ugatnr-kədlmşcnr kommunisticesk partin hardmzar, krestjan ulsla negdəd xucn josig dilv, josi sovetin hart orv.

Oktəbrsk sən-ədr kəln

Oktəbrsk Ervoluçin sən ədr

Oktəbrin ulan tug
Oxtrhud kyrəd dervk!
Oln xareud çuhar
Oktəbrən kez zirhv.

Oln kədlmşcnr, krestəjan mudin
Ərgəd dulsn dun
Oktəbrin sən ədrin
Omgta səxn dun.

Kədlmşcnr, krestəjanmud çuhar
Kələn dekç işkəxətn,
Kyndtə oktəbrin ədrig
Kycə kevr keçxətn!

Kədlmşcnr krestəjan ulsin
Kələs harsn ə
Kitdt Indid, delkəd
Kyrəd dyyrən bolx.

Kenə kycər 1917-c zilin oktəbrin 25 ədr or-
sin ornə ervoluç bolsmb?

Çugsojuzin kommuna (bolşevigydin) partə- mana partə

En çagas 30 zil urd Lenin kədlmşc ulst ev-
rəny partə byrdəz avxmng gidg bilə. Evrəny par-
tə ugagar kədlmşcnr bajacudig dilz cadş-uga.
Partə gisn kədlmşc ulsin ungn çerg, sən totny.

Partə bijiny zergd proletariatin (kədlmşcnrin)
kergt setklən təvsn ulsig çugtny nilyldg mən.

Dənə hazrt çerg axləx aştav kevtə, partə
kədlmşc ulsin kerg hardad, tednig komunizmd
kyrgəxər zytkz jovna.

Çugsojuzin kommuna bolş
şevigydinax seqlətr
Z. I. V. Stalin.

Kommunizmin çagt
huləhne cign, tyry- zydy
cign uga bolx jumñ əm-
tn çuhar ədl, əmtə mal,
edl-axu negñ bolxmñ,
əmtñ çuhar ədləñ kədl-
mş kədg bolx jumñ.

Kommunizmin çagt,
mal-gerəs orsn olz nege
kynə xavtxd orş uga,
olna xavtxd orad, olna
kergt harx jumñ.

Kədlmşc ulsin partə
krestəjan ulsla ni negñ
bəx josta-giz Lenin kezə
cign kəldg bilə. Zug
kədlmşcnrlə negñ bəsn deerəs krestəjan uls
bajacudin tavg doras məltrz harx, ugata bold-
gan uurx.

1898 zil eklz byrdsñ jumñ. Tyryləd partə
soçial—demokraticsk partə gidg nertə bəsn
mən.

1903 zil partə xojr əngrlə. Lenin axta par-
tin ik zunə (bolşşevigmyd) kədlmşc uls, kres-
təjanmudla niçəd bəx jumñ giz kelz jovla, oda
cign tigz kelnə. Bah zunə menşşevigmyd, kezə
cign kədlmşc, krestəjan ulsig bajacudla ni bəl-
həxər sedz jovla, oda cign tedn tiim uxata.
Bolv tednəhər jumñ bolsñ uga.

Bolşşevigydin partin hardmzar kədlmşc,
krestəjanmudin niçən bajacud, səcydig kəz
orkv. 1918 ziləs naaran Leninə bolşşevigydin
partə kommunistiçsk gidg nertə bolv.

Çugsojuzin kommuna (bolşevigydin) partı oda ornany mal-ger edlyxer, koldmşc krestıjan ulsig ulm sener belhexer, zytkz jovna.

Orna mal-ger esgxin tust partin hardmzar mana orna ax josn tavn zilin zura kez avsn beno. Ter tavn zilin zurahar şines kesg pabrik zavodmud, sovxozmud kolxozmud kegdz byrdx jum. Zil irves mana orna pabrik zavodmudin harhdg ed-tavr elved jovx, ed-tavr elvsn deeran ulm kilvrdx.

En tot kergan amr-anxun kexin kergt oran hazadin bajacudas xarsx kergan canhaxmn giz çugsojuzin kommuna partı koldmşc, krestıjan ulst keldg men.

Koldmşcnr, krestıjan ulsla negded kenav gisen kyçex.

Çugsojuzin kommuna (bolşevigydin) partin mana tanhcin byrdacin to

1926 zilin xulhu sarin şiner kesn tohar bolxla mana tanhcin partin burdest 1281 kommunist ulsta 69 jacejk bele. Oda hurvn zil erged harsna xoen mana tanhcin partin burdeg 1890 kyn 89 jacejk beno.

Tana besn hazrt kommuna partin cilen boln, kandidat uls, partin jacejk beny?

Engrsn Lenind

— „Ken-kenig?“—gigad
Kıcto bajacudin omnes
Koldmşc krestıjan ulsig
Ketlz ci jovlac.

Oktəbrin 26 - d
Orsin orna kədlmşcnr
Bajacudin josna əmnəs
Baxta kevər bəsxlac.

Çəklhn ədl ərvolycığ
Ci hardz keləc.
Camla xamdan oln
Çuhar noldand orla.

Oktəbrin ərvolycğər dəvryləd
Oln manig ci
Kyndtə sovetin josnd
Kətləd avc irləc.

Əngrsn cini çokç deer
Oktəbrin ulan tugig
Olarn çyhar hundz
Əkəlhəd bərlə bidn.

Oln zilmyd darandan
Orad harad jovna,
Əngrsn cini ard
Ənr partʙcnʙ yldv.

Irx ik dənd
Itklətə dəc tugicnʙ
Omgta kevər çuhar
Olarn ərğx bidn.

M. N.

Cug sojuzin bahcudin Leninsk kommunisticesk
niçən (ÇBLKN) BJKCM.

Kədlmşc krestʙjan bahcudin byrdəç Leninə
kommunisticesk bahcudin niçən (komsomol)
giz kelgdedg jumn.

Komsomol kədlmşc krestʙjansk bahcudin
sən totinʙ nilylz bənə.

Mana tanhein komsomol mand jun cign
kədlmştə bīdn, şin bədl janə toktaxdm bīdn
nəkd bolna.

Kəkşdyd xuucn bədl zangan xajçaxaş.
Xamg şin zañ-bərig durgo nydər xələçxənə.

Tednig es bolb-cign doras eşz jovx bah-
cudig komsomol bijinə uxahar surhz jovna.

Selən, xotn, nutg-nurhd kədg xamg ker-
gydt komsomol şunz orlçna. Komsomoləç kə-
vyd kykd bəsn hazrtan selənə mal-gerig niləd
əsgx kolxoz byrdəhəd, ugata ulst nəkd bolna.
Surhulə uga ulst surhulə surx likpunkt tokta-
had biisnə ky surhna, klubt naad harhna, umş-
lhna gert kərdlçxənə.

Tərə tərxlərn agronomin zasn zavrar olnd
surhmz bolx dyngər tərçxənə. Komsomolin kədg
kerğ dala.

Komsomol-partin boln sovetin josna erkn
nəkd.

Xudl xurmg jum yzxlərn komsomoləç kyn
gəzədt biçnə.

Selənə axlac nege baxn xazhr harhv cign,
ygata ky eş okv cign komsomoləç — seləkor gə-
zədt biçnə, gəzəder damzad axlacin aalinə uru-
lna.

Jamaran cign jum olnd olzta bolsn xəen
komsomol dənənd, jumna tyrynd bijnə kyçənə.
Partəd bijən sən gidgər bəldzənə.

Çugsojuzin bahcudin Leninsk kommunisticksk niçənə xaləmg byrdəçsin to

1926 zil haxa sarin nege şind kesn tohar
mana tanhein komsomolin byrdəçd 2173 kom-
somoləçta 103 jacejk bilə.

Oda en 1929 zilin taka sarin nege şind kesn tohar mana tanhcin komsomolin byrdəşt 5500 komsomolbçta 154 jacejk bənə.

Hurvn zilin ergəđ 3327 kəldmşç, krestbjansk bahcud şinəs orz, 51 jacejk şinəs byrdz.

Komsomolbçnr şkol jahz jasv

Mana selən — zəvər ik selən. Selənə tal dund olna nydnd şkol bənə.

Terzsn̄ xamxr̄a, yydn̄ yga, zərm hazrin̄ modn̄ ɵmkrsn̄ iim şkol bənə.

Surhulin bakş olna xurgt şkolin zəv-ucr kyrgəđ şkolan jacxm giv.

Xurgt bəsn Manz urn şkol jasxd çaglş uga ala mɵng surv.

Xurgt bəsn uls dala mɵng şkol jasxd oda ɵgç bolş-uga gildv. Şkol jasx xooran sagdv, surhul̄ eklx çag ulm ɵərdv.

Namrin seryn ɵərdxdən şaxv, şkol saak kevtən.

En totig yzz, sonsz bəsn komsomolin jacejk nege xurgtan şkol jasxd jamaran tus kyrgij giz kyndv.

Jacejkin seglətr kopirativd ambar bərx nege minhn̄ şavr kirpic kergtə, tyyg çuhar niləd nege ɵdr kez ɵgəd mɵngin̄ avl-uga, mɵngnən̄ ormd şkol jasx mod terzin̄ şil, xadas kopirativəs avad şkolig jacejkərn̄ jasz orkx jum̄n giv. Xurg seglətrin̄ zəvt baktv.

Nəkədyrt̄n̄ selənə komsomolbç kəvyd çuhar kopirativd kergtə mod xamg juman̄ abb. Komsomolbçnr urcud biş bilə, bolv hurvn̄ xongin-
dund nege ɵətə ɵvgər nəkđ avad şkolin̄ gerig

jasz orkəxav. Jassna daru dola xonad škol surhulən eklv.

Kəvydtən surhulə surhz bəsn Bembə bakşd jacejkin seglətr orz irəd kelv: Ne Bembə, gertn sənər jasgdv? — Sənər jasgdv. Komsomolənr jir ik sən jum kevt. Tanas biş školin ger jasgdxn uga bilə. Oda bidn surhulən çagtn eklydn. Jir ikər xanzənəv tand — giz Bembə əmnəsne kelv.

RSFSR

Jun cign orn-nutg evrənə gerbtə boldg jumn. Mana sovetin erspublik bas evrənə gerbtə. Mana gerbt alx xadur xojr zurata bənə, RSFSR gisn yg bicətə bənə. Alx xadur xojr kədlmşç krestəjan uls xojr xoqrndan ik niçətə bənə, kədlmşç krestəjan xojr negdəd orn-nutgin ax jos hartan bərzənə gix temdg.

RSFSR-in gerb.

RSFSR gisn — rosijskaja (orsin) soçialisticeskaja federativnaja (niçngy) sovetskaja (xyyvin) erspublik.

Tyrynç ygnə — orsin gisn yg. Xojrdke soçialisticesk gisn ygin utxnə — mana orna xamg hazr, usn, pabrik zavodmud boln ax josn bajacudin haras ugatnrin hart orv gisn ucrtə yg. Horvdke, federativnaja gisn ygnə — mana ornd dazrgdzəx əmtn uga, alə cign keln uls biisnə bijən mednə gisn ucrtə yg. Ylgrylxd, mana xaləmg uls evrənə tanhcta bolv RSFSR-in niçənd orna.

Dərvdke sovetkaja gisn ygn̄ xamq josl̄
kədlm̄şc̄ krest̄janulsin deputatin (sonhvrin
ulsin) sovetin (xyvin) hart bənə gisn ucrt̄a yg.

Tavdkc̄ Respublik gisn ygn̄—mand xan
uga, orn nutgig sonhvrin josl̄ mednə gisn yg.

Kədlm̄şcin xar alx
Krest̄jana xar xadur
Kədlm̄şc̄ josna ax
Kyndtə gerb mən.

RSFSR—ig ken axlənə

Kədlm̄şc̄, krest̄jan uls çuhar bjsin̄ dundas
itkəsn ulsan ax josnd sonhçxana.

Selənd — sel̄sovet sonhgdna.

Nutgin (rajona) xurgar nutgin (rajon) is-
polkom sonhgdna. Tanhein xurgar—tanhein

VÇIK—in predsedatel̄
Kalinin

Sovnarkomin predsedatel̄
Sirçov

ispolkom sonhgdna. Tanhein xurgin daru mana
Nizne - Volzskij kraj (Izl mern holin dord zaxin
medlin) xurgar Krajispolkom sonhgdna.

Dəkəd krajın daru RSFSR-in xurgar Vsero-sijskij Çentralnij Ispolnitel'nij komitet (VÇIK Çug orsin dundan kyçəke komitet) sonhgdna.

VÇIK-in predsdatel' bolz krest'jan ulsas harsn kədlmşc kyn Mijyail Ivanovic Kalinin bənə.

Orn nutgin al'k nege kədlmşiq tust-tustn' axldg Narodnij komisar ulsin xyvin predsdatel' bolz Sirçov bənə.

Selənə ax josn sel'sovet. Sel'sovetin ax kergn' olna mal-ger ədlylx kerg.

Sel'sovet şkolin, likpunktin omşlhna gerin, bol'niçin, kykd asrdg gerin tuskar bas kəldg jum'n.

Sel'sovet bolhnd xamg kədlmşiq əng-əngər salhz orkad, ter kədlmşmydin şişln kedg sekç byrdədg jum'n.

SSSR

GerB SSSR

SSSR — gisn Sojuz Sovetskix soçialisticeskix respublik gisn yg.

Sovetin josn jamaran eign keln ulsig dazrdg jum'n biş, sovetin josnd ken eign keln uls bijsin' durar bədg mən.

Dəknəs bajacudin tavg dor orş ugan kergt ol'n əng ulsin, kədlmşc, krest'jan uls xorndan niçə harhsn jum'n.

Ter niçənd iim respubliks orsn jum'n: Bəsijsk (orsin) Zakavkazsk (Kavkazin hatç ulsin) Ukrainsk, Belorusk, Turkmensk, Uzbeksk, Tazisk.

Sovetsk Sojuzin xamgin ax josn sovetin xurg boldg mən. Sovetin Sojuzin xurg xojr zild nege bolna, tal-taldan bəsn Erspubliksin, krajmudin, okrgmudin rajona xurgud zild nege boldg jumn.

Xurgin xoornd çugsojuzin ax josn bolz xurgar sonhgdgsn SSSR-in Çentralnıj Ispolnitel'nij Komitet (ÇIK) Krajın ax josn—Kraj Ispolkom, mana tanhcin ax josn—tanhcin Ispolkom, nutgudar nutgin ax josn bolz nutgin Ispolkom bədg mən.

Oln kədlmşc krestljan ulsin kycn ni-negn bolsar Sojuz Sovetskix Soçialisticeskix respublik cidltə bolad bat.

Sovetin sunhvr

Bickn çahan ças nege pioner mand avc irz əgəd kelv:

— Manhdur asxn surhulin gert sovetin sunhvrin xurg bolxmn irçxatn.

Manhdurtne asxlad çaasan bərəd surhulin gert kyrc irv bi. Mini əmn xojr zun şaxu kyn xursn ger dotr hasa igəd suz. Manz, Sanz, Çahan, Delgr çuhar irz.

Kykd uls zəvər elvgər irz. Manzin Kyka emgnə bijnə irz. Əmtə çəvrəd irəd bənə.

Xurgt irsn ulsin to ykrc Sarngin dundk kəvyn avcəz. Namag yzəd kəvyn kelv: Manz naaran joytn ter çaasan nand əgtn. Xurgt irsn ulsin to bj avcənəv.

Bi uralan yks giz jovad kəvynd çaasan əgv.

Xavtxasn hanzan harhz avad tæmk tatxar
sedzæxlom odak køvyn kelv:

Manz erød ortn.

Ger dotr stolin eer sunhvrin kėmis hurvn
kyn suz.

Xurgin uls surhulin køvvd kykd sudg parts
deer suçxaz.

Namag gert orsn daru sunhvrin komisin
predsedatelъ Erdnъ xækrv: Ydn tal bæxzalus
çaahasn Sarnha Dorzig dudciktн.

Predsedatelin yg sonsad Sarnha Dorz tanig
naartн ginə—gigəd hazaran xækrekəd emərən
jovad zohsv.

Xurgt orzasn ulsin to avcasn Dorz køvyn
dudsnd orz irv. Orz irsn-Dorzas kedy kyn irx
josta bilə, kedynъ xurgt irv?—giz surv. Xurgt
ut turştan 210 kyn irx josta bilə, tynəs 190 kyn
irv. Irsn ulsin 95 kynъ kykd uls giz Dorz Erdnъd
xəry əgv.

Dorzin əgsn xəry sonsz orkad dotran uxa
uxalzasn bədl harad Erdnъ zohszəgəd kelv:

— Ne xurgan eklij. Əmnən bəsn xonx avad
zinnylv.

— „Erdnъ, en gert xurgt lrsn uls çuhar baktx
bədl uga—giz komsomolin jacejkin seglətr Yl-
mz kelv.

— „Tim, tim. En ger bahdx jumн. Harij, xurgan
haza kej,—giz oln dundas kesg uls kelçxəv.
Harv bidn. Xurg eklv.

Xurgt selbsovet əngrsn zil kesn kədlmşin
toça əgv. Selbsovetin kədlmşin toçahar ik kyn-
dvr harv.

Aş syldnъ-selbsovetin əngrsn zil kesn kə-
dlmşnъ mu biş giz siidvr harhad, en zilin sun-
hyrt selbsovetd şinəs en xurgar sunhdx uls

sunhv bidn. Erdnē selšovetd oda sunhgd̄x arvn tavn kynə ner xurgt kelv.

Hərən Ylmz-gigəd Erdnig kexlə ykrc Sarng øvgn bosad kelv:—selšovetd Hərən Ylmzig orulz bolx uga, jungad gixlə, Ylmz bajn Namruhin xotnd bəhəd, tynə əlməd orz orkad en sovetin josnd kez jovsn kədlm̄st xag bolx dyn-gə kədlm̄s kehəd jovna. Ylgyrnē ter Namruhin aldnk ugata uls çuhlrād xənə ortg harhn gizətl Ylmz:—jahlav, ərtылd bicə ortn, ərtылd, ortgt orsn ulsig orslad sovetin josn mekləd komund orulz avxar bənə—giz keləd byrdn giz bəsn xənə ortg çuslz orkla.

Tanhein 8-ne xurgin delegatn̄rin zərmnē.

Iim ky bidn selšovetd orulz cadş uga bidn. Sovetin josn manig mekl̄xin tölə ərtылd orulzəx jum̄n uga. Sovetin josn manig nilyləd malgerim bidn øsgxər sedz jovx zaḡt iim uls mand xag bolad jovx.

Sarngin kelsn yg cik gigəd xurg selšovetin cilənd Hərən Ylmzig orulsn uga.

Dəkəd, Manzin Dorz øvgn selšovetin cilənd todlgdsn Muuka derəs kelv: Muuka urzn selšovetin

sovetd jovad şanha mæng idlə. Tim ky oda selbsovetd orulz bolx uga—xurg Muukag selbsovetin cilənd orulsn uga.

Odak selbsovetin cilənd todlgdsn Ylmz Muuka xojran ormd xurg selbsovetin cilənd ykrə kəvy xəc əvg xojrig sunhv. Natk 13 kyhinə çuharig batrav.

Mana selbsovetd en saamd sovetin josnd jostahar nəkd bolx sən uls sunhgdv.

Lenin mand tusln jumn

Ne ci oda komsomold orad kesg bolvc kədemş kehəd jovad jovnac.

Tegəd ter jovsn hazrtan Lenin mana xalbm-gudt jamaran tus kyrgsinə olnd çəlhə əgnci?—giz Sanzas surv bi.

Sanz zəvər ulaz bəhəd kelv:—Əgnə. Lenin orsin xana tavg dor darata bəsn xalbmgar əmtnlə ədl ky kev.

Leninə mand kyrgsn tusnə ter.

Tyg oda kyrtl namag medxş giz mednc? gigəd Sanz zəvər nand şyrylkv.

Uga camag medxş giz yg kelxər bəxşv. Zygər jovsn hazrtan Leninə mand kyrgsn tusig keləd əgəd jövxla jir sən bolx jumn—giz keləd susn hazrasn bosad orn der odad kevtv.

Zəvər udan bolz orksna xəən mini oər orn deer irəd kevtz orkad Sanz—tegəd, Lenin mand jamaran tus kurgsmb? Bi sənər medxşv.—Bi kelv.

1917—18 zild mana xalbmgin hazrt josn çahana hartas ulana hart orad, ulana hartas çahana hart orad ik gidg ymən bolad bələ.

Bah—Dərvdə Danzn nojn, Tymnə nojn edn, səvngydtəhən xalbmğudar xazg kegəd orsin ezn çahan xana məkə tussn—şirə toktnaz xəry to-sxkar kesg sedz jovla. Tednəhər xalbmğud bol-sn uga.

Tynə xəən 19—20 zil mana xalbmğin haz-rin iki zuhin çahacud ezlz orkla. Çahacudla xamdan ors selədin ik malta bajn orsmud, ted-nər kyc avad, xalbmğin hazr bulaz avad xa-lbmğig dəgləd kesg zovaz avla.

Tegəd Lenin xar kəlsərn bədg xalbmğud hazran çahacudas çevrlz avtn, sovetin josna oər çuhlrtı, sovetin josn tand nəkd bolad hazritn bajacudas avc əgx. Dənd tarsn malitn əsgxd dən əgx, biistn evrən tənhəta bolxt zug şulu-har çahacudas məltrz avtn—giz dudlh dudla.

Tynə xəən tegəd çahacudas mana hazr sul-dsna ard mana xalbmğud dund sovetin josn toktad mand mana xalbmğ tənhə toktv.

Lenin mana xalbmğ ulst tim tus kyrglə.

Leninə kyrgsn tulas avn xalbmğ uls evrən xalbmğ tənhəta bykl jisn zild, sovetin josnla xamdan zirhz bəxig Sanz surhulə uda ulst kelz əgx bolv.

Ulan çerg

Mana çerg—kədlmşc krestəjan ulsin çerg. Xana çerg bajacudig xarsz jovla.

Ulan çerg kədlmşc krestəjan ulsiq bajacu-das xarsna.

Xana çergin inrl, əvçər uls saldsmudig mald toldg bilə.

Mana çergin ulan komandirmyd ulan çerg-cnrig evrən nəkdt tolna.

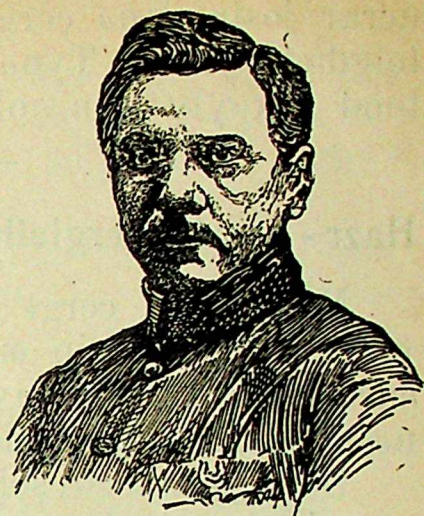
Xana çergt bajacudig sonstn, orsas bişnk taldan keln uls kişva uls-giz surhdg bilə.

Ken mana dəsən, ken mana nekdig ulan çerged çəlhz ognə. Delkən bajacudt ulan çergdurgo.

Delkən xar kəlsərn bədg uls bişn nekdig ulan çergc mednə.

Xana çergt saldsrudin uxag xarñhurulxar sedəd jovdg bilə.

Ulan çergt orsn bahcud surhulb surad harc irnə.

Dənə boln tengsin kerg axldg
Narodnij Komissar Revojen
sov. axlac K. E. Boroşilov.

Ulan çergin toktalhn

Eryl-dorul uls zuhar ulan-çergt orad harx josta. Ulan çergin toktalhn xojr əng. 1) Dopri-zivnaja podgotovka (çergt orxin əmn beldlhn) gihəd bənə, tynd çergt avgdıx uls 19-s avn 21 kyrtl zilin nege sard surc harna. 2) Josta dənə çergt çerglx nasta uls bənə.

Dənə oln əng çergt oln zysn bolzgar çergldg jum: usna çergt 4 zil, çergin nadk oln əngst 2 zil. En bolzgin xəən ulan çerg udan bolzgta suldxld hardg mən: usna çergin uls 1 zild, aharin çergin uls 2 zild, nadksn 3 zild sulddg mən.

Udan bolzgta suldxld harsn ulan çergc gertən bədg, bolv dəkñ surhulb dasxin kergt nege sarar dəkəd cign çergt dudgdad bəxmñ. Ter

ucrar josta dənə çergt çerglelhn tavn zilə bolz tolgdodg jumn. Tynə xəən ulan çergc çergin tood bəx yly kyn bolad 40 kyrtlən jovdg jumn.

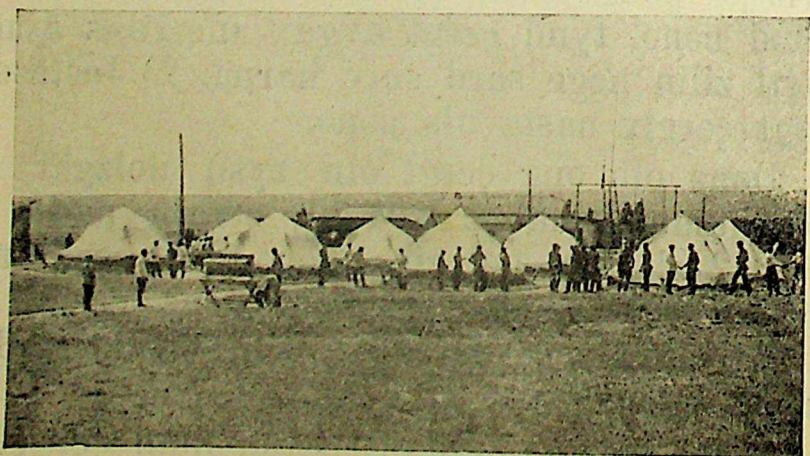
Hazr - hazrin çerglelhn (territorialnaja castb)

Mana ulan çergt hazr-hazrin əng bas bədg jumn. Hazr-hazrin əngd orulsn uls zug surhulb surdg jumn. Bolv tavn zilin ergçd tedn Bijinb bəsn hazrin əngd tologdad bəx jumn.

Dənə josna zövşəl uga ter ənginb bəsn hazras harc mel jovz cadş uga.

Çergt dudugdx ulst ger-bylin zylər gəngəlh əgdg mən. 1-c razrədər gəngələlh örk byldən hanzarn kədlmş kedg, taşr ter örk byldnə kədlmş kez cadş uga hurvn əmn bəhəd tednig asrdg kyn avdg.

Gəngələlh (льгот) avsn ulsig anxun çagt josta çergt avdg jumn biş. Tedn 15 zilin ergçd 8 sard öər şidr bəx dənə çergin əngd zug surhulin xurlhdn orad hardg jumn.

Ulan çergin lager.

Bu xadg dasdg kruzok

Komsomol'sk jacejkin olna xurg bolzəsnd xurğın sylər ug surz avad bosv bi—Mana Sovetin Sojuzig ergəd delkən bajacud es bəny? giz xurgas surzənəv — „Bənə“.

Delkə deer k uls xojr əngrz orkad nege bijnə sovetin jos tatad, nadk bijnə bajacud tatad xoorndan noldz es jovnu, en xojr əng nege çagt xoorndan es dəleldxij?

— Noldz jovna. Dəleldx!

^{64 x.1}
Bu xadg dasdg kruzogin kykd bu xaz bəçxənə.

Tiklə, komsomol'ın, irx dənd bijnə beldx josta bidn. Dənd bijnə beldx kergin osoaviaximin byrdəçər damzulz kedgig mednət.

Tegəd dənd beln bolx tust tana jacejk kədlmş es kezəz.

— Ynn.

Oda en kədlmşig sergəxmən. Osoaviaximin jacejk toktax, tynə kerg kexig bijdən avxitn surzənəv.

Xurg mini yg sonsad osoaviaximn jacejkd bəhəd kədlmş kel uga bəsn Badm komsomolb-
çig şodad taldan ky ter jacejkd siidv.

Şin siidsn Sanhz kəvyn bid xojr osoaxia-
min jacejkin kədlmş ekly bidn. Tyryləd nutgin
stavk deer bəsn osoaviaximn orulad, umşdg
gert dənə şuhu harhad, ter şuhuhar damzad olu
uls dund kesg dektr tarahad dəkəd bu xadg,
kruzok harhv bidn. Bu xadg dasdg kruzokim
bidn xalbmgin mörn çergin negdge polkd zvod-
nij komandir jovsn Basng tolhalv.

Buhin olu sumig aldl uga təvlsən tusx, orn
nutgan xarsx kergt çuxrl uga orx kesg kəvyd
bolu kykd mana kruzokd oda bənə.

**Tana bəsn hazrt bu xadg dasdg kruzok bəny?
Ta ter kruzok ordvt?**

**Uga bolxla ek tatac bolad bəsn hazrtan im
kruzok harhz yztn.**

Kədlmşc otrəd

Xalbmş tanhcin hurvna kesn xojr xəvinə
çahacud orulad ave orksn, sovetin josl xal-
mgin hazrt şaxgdz jovsn çag bilə.

Mana nutgt sovetin josl bilə. Nege biidnə
mana nutgin zaxar çahacud orad irxlə tednlə
dnleldx çerg nutgtan byrdəv bidn.

Mana çergig zahsna salgt davslac jovsn Ma-
nz çuhlulad hardv.

Salgt jovdg kəvyd çergt orçxav bidn.

Çergt durar orxar bicgdsn manig stavk
deer çuhlulz avad mana tolhac Manz kelv:

— Zalus, çag ik gidg ymətə bolzana. Ugata
bajn xojr ulan çahan xojr bolad gyzrmşg kevr

noldz jovna. Mana xalbmgin hazrin ik zun
çahacudin hart bənə. Hurvn zun zilin ergçd
orsin xana, ezəsn harsnasn avn evrə, kynə uga
bajacudt dazruls m bidn bolx.

Çerg byrdəz avad çengdən kyrtlən sovetin
josna tölə noldij.

Zalus, beln boltn!

— Beln-bidn, zug mordad harij.

Sovetin josna tölə noldz cədx-bidn-giz ke-
lv bidn.

Dolan xongin dund hurvn zu har mərd ba-
jacudas avad hurvn zun kyn kyçəd 10-c ərind
nəkd bolxar mordv bidn.

Tymnə nojna axlz jovsn çahacudin çergig
uul kyrtl kəhəd xalbmğ hazrin dord zaxin çə-
hacudas xojr dolan xongin dund Tulat, Nemk
xojr xojr samnz dələldəd çevrlv bidn.

Ter kevtən bidn dən cılın-cıltı xərdkə zil
kyrtl ulan çərgt jovb-bidn.

Manzin salgin kədlmşc kəvydəs byrdəsn
kədlmşc otrəd sovetin josna toktalınd tigz
orlçla.

Ulan çərgt jovsn xalbmğud.

Ulan çerg

Kyc avcksn bajacudla
Kerldz sêrgldz noldx
Kêldmşc oln xarcudt
Kycetê çerg kerglgdv.

Kommuna partin hardlhar
Kycetê çerg toktv
Krasn gvardin ormd
Krasn êrm harv.

Omg avc êssn
Onbcta ulan çerg
Olar irsn xortnig
Omrûn doran darv.

Aldrşsn ulan cerg
Aju barsin cidltêhêr
Aarglad avsn bajacudig
Êrêsen nutgas kêev.

Xamg bajacud, inrls
Xar tengs temçv
Xarcudin ulan çerg
Xamn, şaxad tednig çokv.

Hazadin bajacudin mêngn
Gyzrz dên bolsn uga
Ger malan xajckad
Gesên cîrêd çêvrldv.

Aldrşsn ulan çergin
Arvn zil bolckv
Alêdên xêlêdg bolv-cign
Sovetin nutg bytn.

Bat ulan çerg
Bolşivigin hardlıhd bənə.
Bulğlad bossn bajacud
Boldin irlə xarhx.

Delkən bajacud bosxla
Delkən ugatnr negdx
Dəəhər bossn bajacud
Dalan dolğand ursx.

Dendən - Ajs.

Kykd kyn şinər bədgig das

Kykd kyn, surhulə
sur! En Leninə gerəs.
Əərən bəsn kykd ulsig
surhulə sur gi, tednd
surhulə surxdnə nəkd
bol.

Xotn seləndən medə-
tə uls surdg şkol harh-
xar zytk.

Kykdən şkold erkən
biş ilgə.

Kykn kyn gert nəkd
bolsar olz kehəd şkold
təvl uga bərəd bicə bə.

Kykd çuhar ter dotr ugatnrin kykd sur
huləd orulx arh kezə cign xəhəd jöv.

N. K. Krupskaja.

N. K. Krupskaja.

Ekcdən əgsn selvg

Kykn çagasn avn,
Køerk ekc mini,
Kymnъ bajr-zirhld,
Kyre cadz jovlusc!

Kezənəs odaxn kyrtl
Kedy zovln edlz
Kendən kelxyv gigəd
Kesg ulbz es jovlc?

Xadm ezin şodvras
„Xərtə“ zalugin zasgas
Xatu zovln zarças
Xarsdg kyn uga!

Ekc kedy dəkz
Ezgo tegt xonlac!
Eezenъ kedy dəkz
Ongər camag zasla?

Kezənə xucn çagt
Kedy zovln yzsienъ
Kevşəd bi, ekc,
Kelv bişij camd?

Sonnъ səxn çag,
Sovetin josn en!
Soxr ədl xarñhu bidn
Xalhdan orij ekc!

Uralan canhur işkəd
Uxahan surhuləd əg, ekc!
Utlətə zirhl toktaxd
Ulm şunz orlç, ekc!

Ekə xəmnə mini
En səvgim avic
Enkr dycnə bi
Erz bənəv camas.

Xajgt dazgt əssn
Xəmnə ekə mini
Xarəhu muuhasn harx
Xalhdan orz av.

Kykd ulsin odr

Delkən kədlmşc kykd uls zil bəlhn evrənə
kykd ulsin sən odr moha sarin nəəmnlə kenə.

Manahas bişnk nadk ordudin kykd uls zalu
ulsla ədl jos edlz bəxş.

Evrənə kykd ulsin odr bajacudin ordudin
kədlmşc kykd uls xamsz çuhlrəd josim-bidn
zalusla ədlçyltn giz surna, kykd ulsin sə xəx
oln əng byrdəçs byrdənə.

Mana sovetin ornd kykd uls orn-nutg eign
zalad bəx josta.

Ger byldən kykd kyn josn ezn, ənc avsn
çagtan kykd kyn zalusla ədl ənc avx josta.

Mana sojuzin kykd uls moha sarin 8-nd
çuhlrəd yynəsn çaarən təlx arh jahz bedrxən,
orn nutgin kergt jahz orlçxan, kykdən yynəs-
xooran jahz təlxəxən kyndz avna.

Tana bəsn hazrt moha sarin 8-nd kykd
ulsin odr jahz kegdsig biidən bicz avtn.

Ervolycin sən ədrmyd

Majin negn şin, xojr şin (xojr ədr).

Narta delkən xar kəlsərn bədg ulsin sən ədr majin (xən sarin) nege şin.

Narta delkən kədlmşc ulsin sunhad xurgt ilgəsn uls irəd 1889 zil delkən kədlmşc ulsin kycnə—delkən kədlmşc uls bajacudas aldrz harxin tələ noldx cidl xuraz negdyldg sən ədr—majin nege şin giz harhsn jum.

Tynəs naaran pabrik zavodin kədlmşc uls en ədr kədlmşən xajckad sən ədr kedg bolsn jum.

Mana orna kədlmşcnr majin nege şinig sular kedg bolxla bajacudin ordin kədlmşcnr en ədrən bultad kenə. Jungad gixlə kədlmşcnrəs əhəd bajacud tednə cidlig negdylxş, tednig xurad irsn çagtnə bajacudin jaləcnr tarahad kəz orkna, ter bijnə delkən kədlmşcnr bajacudt:—cidl mand bənə cidl mana kycnd giz keləd ulan tугan kiskəd majin nege şinin sən ədr kedg jum.

Avgustin nege şin

Narta delkən bajacud Sovetin Sojuzin əmnəs bəldz bəx-dənə əmnəs ter-dəg kelgş ugahar delkən kədlmşc uls kominternə 6-ke xurgin kesn toktavrar zil bolhn bolx dənə əmnəs sərlçylsn ədr giz noxa (avgust) sarin nege şind sən ədr kedg jum.

Oktəbrin ervolycin sən ədrmyd

Mana ornd bolsn Oktəbrsk Ervolyç uktdg sən ədrmyd nojabr (ykr) sarin 7—8 xojrt zil bolhn boldg mən.

Avgustin (noxa) sarin 6 industializaçin ødr. Nidnin ziləs avn mana Sojuzar kœdlnşç ulsin kycær industrializaçin ødr giz avgustin 6-nd kedg bolv.

En ødrin uernş iim: mana orn xamg ed tavr edl axud kergtø jumarn zer zevørn bajacudin ordudas tatu tednig kyçz avxin kergt oran industrializirovatş kex bolz vønø bidn. En kergt harhdg mængm bidn bah.

Kœdlnşç uls avgustin 6 ødr olsn mængen oran industrializirovatş kex kergt øgnø.

Industrialazaçija-gisn ornnutgtan kynd maşi zer zev elvzønø gisn yg.

Selønø edl-axuhin koperaç

Mozg kyn (hazr xahldg kyn) hazr xahlxlarn dala kœls asxna. Asxsn kœlsnønş şaŋ hazr øgxş. Ømn kevtæn hazr edlxlø sæn urhlt avc bolş uga.

Şinəs arh olx kergtø;-maşiher hazr xahlx kergtø, sæn ek çaçx kergtø, malan sæn toxm orulad jasx kergtø.

Ugata uls, dund malta uls tus-tustan kœdlø edl-axuhan serylz cadş uga.

Olar negdød, ortg bolad, komun bolad kœdlxlø jumn sænør kyçnø.

Maşina nekdlç (товарищество) harhsn ugatnr, dund malta uls maşi, traktor avc cadna.

Mal øskdg uls ysnø ortg harhad cilødydinş kesn tosn ørminş xuldxø nekdl bolna.

Talin cign kesg zysn selønø edl-axuhin koperaç bødg. Koperaçd ciløn bolz orsn uls bajacudt şim şysən ulhxş.

Ugata uls, dund malta uls nilød elvgør koperaç toktahad jovxla edl-axu jasxd degd sæn

bolna. Tiklə ugatnr, dund malta uls niləd koperaç harhx josta.

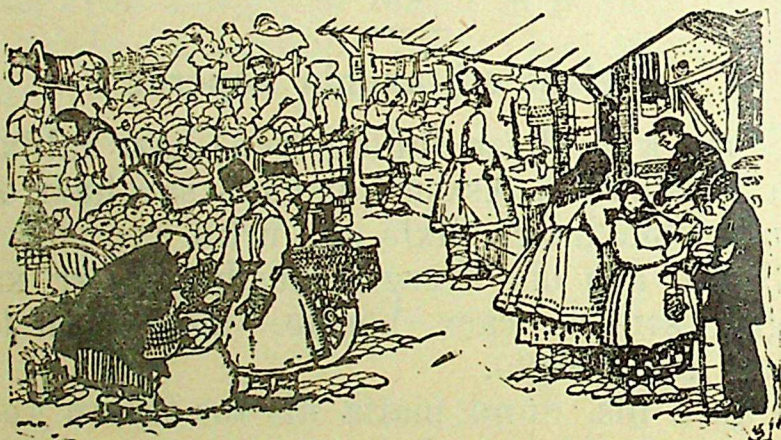
Koperaç toktaxla jungad edl-axu jasrna, sərne giz mednət?

Tana xotnd əmgt mašina nəkdle bəny!

Tana xotnd jamaran ortg esklə nəkdle harh-xla sən bolx?

Elstin jaarm

Avgust (noxa) sard Elstin jaarm bolv. Man-çin keçəs, Ik-Dərvdəs, Bah-Dərvdəs, Ik-Çoxras dala kyn mal orulz irv. Urdnə bolsn jaarmd

Elstin jaarm

tim dala mal orz irsn uga bilə. Zəvər ik nosn, arsn bas irz. Şalh, xadur, alx bas dala irz.

Kesg zysn edtə koperaçin lavks bas dala. Lavks çuhar zergləd ulinç harhad bərgdz. Ik-ik lavksnə çuhar koperativin lavks. Tednə xəvrgd bij deerəsn tustan gylgzəx ulsin bickn lavks benə. Koperativin lavksin öər kyn mel darçad bənə Jumnə kilvr boln sən bolsn uclar kyn elvgər irz avna. Xəvrgdnə bəx bickn lavksas bas irz xuld kenə, zug tigz elvgər avxs.

Ədrxn, Axş, Sarpulb gidg balhsdas mal avx kesg uls irz. Eyvən biidən avad arsm kedg uls irz, koperativsin töləlkenr bas ikər irz. Taşr deernb Tanhcin məsoprodukt gidg parvlən bas dala mal xuldz avb.

Koperativinkn xoorndan kyndəd malin yn harhckad tegəd jovad avb.

Sansnas malin yn mu bolsn uga. Jaarmd orz irsn mal nurhlz xuldgdv. Ter malin ik zuhinb koperativinkn, məsoprodukt igəd avb.

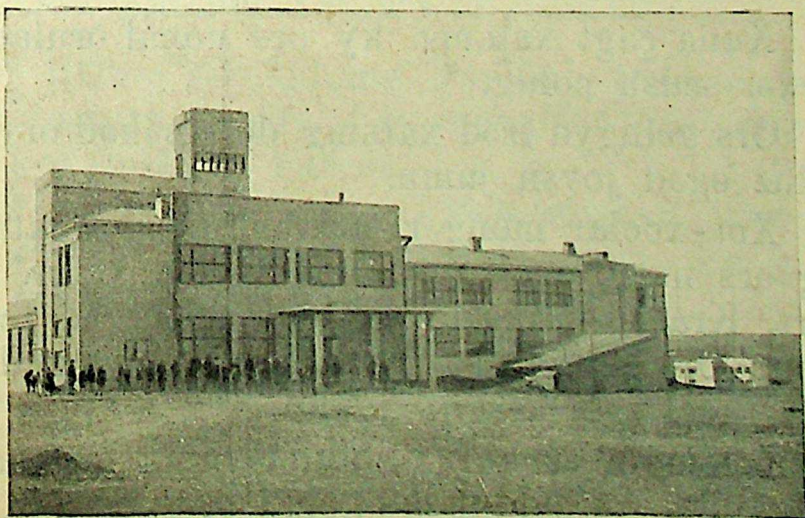
Arsmcnr mal yntə bolad tigz ikər avc cadsn uga.

Jaarmd orz irsn nosig koperativinkn jum yldəl uga avb. Jaarm jir sən bolv. Mal sənər xuldgdv.

Koperativinkn xuldz avsn malan, nosan xaa-ran avc odsn? Jarnd avc irsn şalh, ed tergytn selənə, xotna ulst kergtə, ken xama kenə?

Xəryhinb çaasnd bictn.

Erdm surhulin tər batraj

Xalbmğ surhulin baksın texnikum

Xaana çagt xalbmğ Tanhc kedy surhulьta vəz

Xalbmğ Tanhc xaana çagt oln surhulь uga bilə. Ut-turstan xərəd har surhulь bilə. Tynd 500—600 kykd kovyd surdg bilə.

Surhulь jungad tiim çəəkn vəəsn bolxv gixlə. Surhulьta kyn uxata boldg.—Surhulьta ky meklz bolş uga.

Xarñhu ky meklxd amr. Surhulь uga xarñhu ky juhar bolv cign meklz bolx mən. Xarñhu kyn josl jamaran mu jum harhad vəv cign medş uga.

Ter uerar xaana çagt surhulь çəkn vəəsn jum.

Xotndan surhulь, omşlhna ger, medətən surhulьs olar harhtn.

Xana çagin surhulь

Xana çagt Xalbmğ Tanhed tyryn bolz ors geln boldg surhulь harsn jum.

Xana çagt xalbmğ ky ors nomd orulad ors kexər sedsn boldg.

Ors gelngyd irəd xalbmğ dotr vəhəd ors nom çəlhz əgəd jovsn jum.

Xot-xoolar məngər mekləd zərm ugata ulsig ors nomd orulsn boldg.—Kəgt, Cilgr, Byslyrt, Krasno-Mixajlovsk gidg selədlgəd toktsn jum. Ors gelngin surhulь ciləsn xalbmğud ors geln, geçl bolz kesgnə jovv.

Xalbmğin surhulь bolhnd orsin şazna jos zadg bilə. Aş syldnə ors nomd orulz avxar tigz kezəsn jum.

Xalьmgudas ik surhulьd oln ky oruldg uga bilə. Nam oruldgan urv.

Xalьmg kele xaja-xaja zaadg bilə. Nam xalьmg kele zaadg bakşnr cign uga bəsn jumн.

En tot jumн en xyyvin josн toktnas avн xamxrv.

Xyyvin josн toktnas avн Xalьmg Tanhcin surhulь elvg bolv, surhulьta bahcud elvg bolv.

Xana çagt. 100 xalьmgин 2 kyn omşdg biedg bəsn bolxla, oda 100 xalьmgин 10 kyn omşdg biedg bolsн bənə. Ynə bijнь ik jumн.

Xana josнд 300 zil şaxu bəhəd ərə giz 2% kyn bickc bəsn bolxla, taşr deernь ter bickc ulsin ik zunь gelngyd, zəsngyd, nojdud bilə.

Egl xar (ter çagt xar jasta, çahan jasta giz xovadg bəsn bişij) ulsas bickc uls çən bilə.

Oda bolxla zun kynəs 10 kyn bickc bolxla, en 10 kynə jadxdan jisнь ugatnr, kədlmşcnr. Sovetin josna çagt. xalьmg iim tyrgər surhulьta bolz jovna:

Oda Xalьmg Tanhc kedy surhulьta

En 1929-c zil Xalьmg Tanhcd 161 negdke devsnгин surhulь bəv. En surhulьst ut-turştan 9000 kəvyn kykn surcəv.

1916-c zil 600 kəvyn kykn surcəsn jumн.

7 xojrdke dəvsngин surhulь bənə. En əvl en 7 surhulьd 750 kyn surv.

Urd xana çagt xojrdke devsnгин surhulь mana Tanhcd uga bilə. Ədrxnə ginnazd xalьmgud oruldg bilə.

Urd çagt medətə uls surdg surhulь uga bilə. Oda tiim surhulьs bənə.

En øvl mana Tanhcd 35 medətən surhulb
bøv. Jrx 1930 zil 155 medətən surhulb harx
mən. Ter 155 surhulbd 15000 kyn surx mən.

Urd çagt omşdg bīcdg əmtn dektr omşdg ger
uga bilə. Oda mana Tanhcd 59 omşlhna ger
vənə. En omşlhna germydt əmtn xurad gəzəd
omşna, dekr omşna, şatr nadna, radio sonşna.

Kykd ulst uxa surhdg 12 ulan ger vənə. En
ulan germyd xotn bolhnig kedəd nyhəd joyna.
Maşihər ys çokad tos kedg zaana, çevrər jahz
bəxig zaana.

Emc kykn ter germyd daxz jovad gemtə uls
emnnə, bickn kykd jahz asrxig zana.

Harin erdm dasxdg surhulb vas vənə. Ter
surhulbd 80 kyn surcənə: ərəlnb kydk uls, ərəlnb
kəvyd. Kəvydnb modc bolz harx, kykdnb xovç
ujacnr bolz harx.

Urd çagt Xalbm̃g surhulin bakşin surhulb
uga bilə, oda vənə. Zil bolhn 15-20 kyn bakş
bolz harna. Iim oln surhulb oda mand vənə.

Xalbm̃g Tanhc iim oln surhulbta boldgnb
kenə kyn bolx, sanlt?

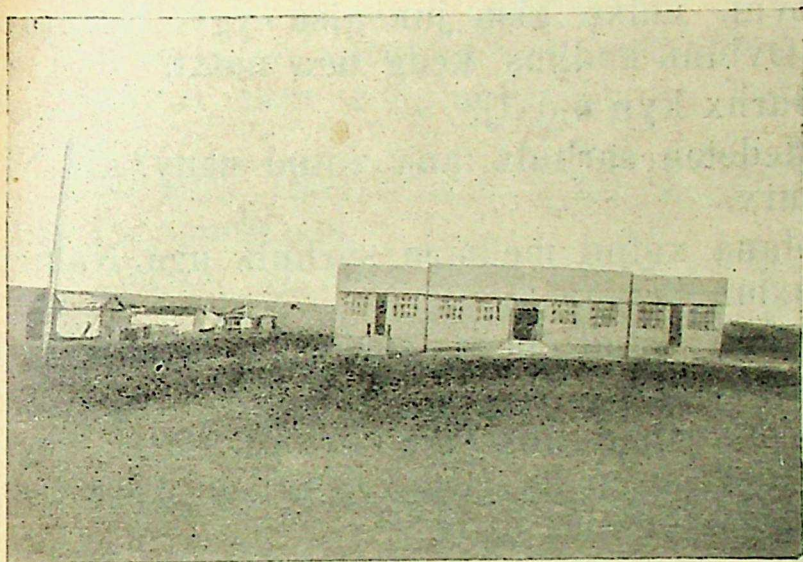
Xalbm̃g varin ger

Elst holin ar amnd Elst gidg balhsn toktz
vənə. En balhsn Xalbm̃g Tanhcin xotl balhsn.
En balhsnas Xalbm̃g Tanhcar surhulin gerl tarx.
Surhulin gerlin nege xalxñb var.

Tanhcin ax ispolkom jumna tyrynd Elst deer
varin ger bərylv. En ger bərzəxd ərər şidr

bəsn xalɔmgud, bazrt ʃirsn xalɔmgud irəd xələl-
dəd bəv.

Nege dəkz gəzəd tolhalz harhdg Manzin
Nimgr en bərzəsn ger xələxər kyrəd irnə. Kesg

Barin ger

xalɔmg bəz. Ter ulsas nege ʃudrmgn̄ Nimgrəs
surna:

—Zalu en gert jamaran pravlən bəəx jumv?

—En barin ger. Yynd „Tanhcin Zəng“ gidg gə-
zəd barlgdna, kesg dektrmyd barlgdna.

Gəzəd, dektr omşdg arh bəny? Tanaknd gə-
zəd avxulz omşdg kyn bəny?

—„Bijm bicg medxşv. Mana xotna nege kyn
gəzəd avxulna. Mand omşz əgnə. Son̄n sən ju-
mn bicgdne.

— „Xyvin ornd alədn̄ bolv cign jamaran
son̄n sormn jum̄n bolna ɟuharig mana gəzəd

barlna. Xalbm̃g Tanhcar jun bolna bas çuharig
gəzəd barlna.

Gezəd Xalbm̃g kelər harhnavdn. Xərñ çu-
har surhul̃ surtn. Gəzəd omşad uxa surxt.
—Surhul̃ surx sanata oln kyn bənəl, zug evñ
bolz əgxş—giz dəkəd nege zalı kelv.

Evñ bolxş gisn jun gisn ygv. Kergtə yg
biş. Övldñ kədlm̃ş kedg uga bolxt.

Surhx kyn o!dxij?

Medətən surhul̃ tana xotnd bəny? giz Nim-
gr surv.

Mana xotnd medətən surhul̃ uga. Namrtan
harhxm̃n kevtə.

Mana xotnd nege surhul̃ta kyn bənə ter
mand zaax.

—Ne jahad bolv cign surhul̃ surtn. Surhu-
l̃ta bolxla mana gəzəd avxulad omşz cadxt,
evrən gəzədt bicz cadxt.

Oln ugatnr jamaran tyry yzzənə, tyg jähz
ciklx bolna çuharig gəzədt biczg mən.

Bajacud ugatnrig dazrdg bolxla tyg bas bic-
dg mən.

Ne zalus surhul̃ surtn, medətə giz bicə ictn.
Ne mend bətn.

—Oj, en Elst xojr-hurvn ziləs josn balhsn
boln gizəx kevtə-giz kyndəd zalus tarv!

Buvad bicsn bicg

Yr Buva! En bicgin syld mini har yzxlərn
aln bolxc. Çahan en bicg evrən bicsn bolxv,
kyn bicz əgsn bolxv giz sanxc.

Bicg mededg boln yr camdan bajrlad biczə-
nəv. Xavr Dorzin Sanz irəd likpunkt harhv.

Mana xotna kykd berəd cuhar tynd odz sur.
dg bolv. Jumna ard yldzəxər gigəd bi bas odv.

Bi jahz sursim en bicgər şinzl. Mini bicg sən
muhinь bic. Omşx dektrmyd ilgə.

Bidn gəzəd avxulьz omşnavdn.

Şidrəs mana xotna baaxn surhulьta uls sur-
dg surhulь harx zəngtə. Bi ter surhulьd bas
surnav.

Mini zalu bas surhulь surv. Xojurn gəzəd
xamdan omşnavdn.

Ne mend bə. Bicə mart, dektrmyd ilgə.

Cini yr Çahan. Sentəbrь sarin 3.

Ja ic kevt gidgən urtn! Çuhar surhulь surtn.
Surhulьta ez yrən sənər asrz cadx.

Bicg es mededgig ərlhij gidg oln.

Mana medətən surhulьd ekn avgtan 35 kyn
orla. Tynəs 34 kyn kyçdnь surad ciləz harv.

Manig surhsn Bembə kely:—Ne axnr, dynr!
Ta omşdg biddg bolvt. Bicg mededg uga əmtn
oda bijnь dala. Ta kenə kyçer surhulь survt?
Oln ugatnrin kyçər surhulь survt. Tiklə
surhulь sursn ta çuhar ter surhulь uga kesg
oln ulst bas nəkd bolx jostat.

Igz nəkd bolz bolx. Bicg es mededgig ərlhij
gidg ol toktatn. Ta çuhar ter olnd cilən bolz
ortn, tynd dəkəd xəvrgəs cilədyd orulz yztn.

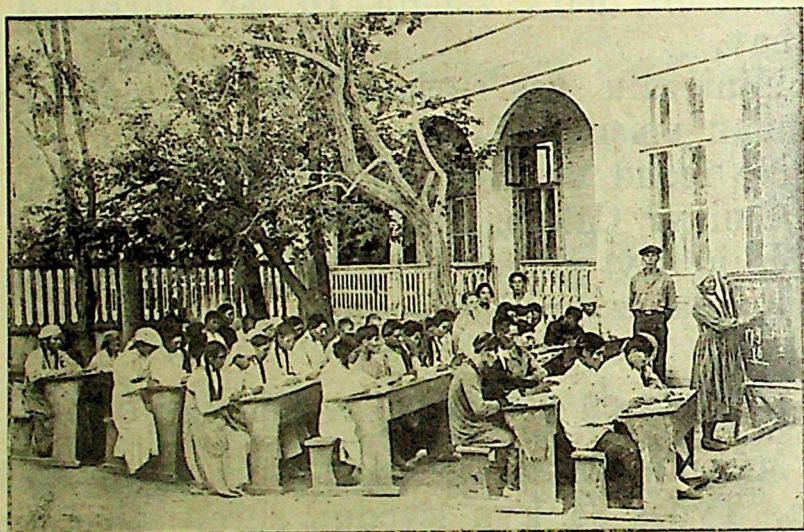
Surhulь surx sanata kesg ugatnr bənə, jalьcnr
bənə. Tednə kesgnь çaaş, dektr, karndaş xuldz
avdg arh uga.

Orn nutg mel çuharad dektr, çaaş əgəd bədg
arh bas uga. Ugatnr evrənnь orn nutgt nəkd

Bolx josta. Ter oln cilədydin təvç mēng çuğlulad talin cign arhar mēng çuğlulad oln ugatnr, kədlmşcnr surhulb surhdgin arh xənə. En kerg ik kerg. Çuhar nege kyn kevtə dekç nekə boltn.

En yg mand çuharad tasgdv. Bieğ es mededgig ərlhij gidg ol toktahad tarvdn.

Bi xəv tustan iim jum kevb.

medətən surhulb

Ter olnd orsn tələdən zilə təvç mēngən bykldn orulz əgyv. Ik mēngn biş: 60 mēngn.

2 sarin dund 25 ky olnd cilən bolhz orulv.

Oda medsərn erk bylinb ulsan surhz bənəv. Bi hançarn omşdg biedg bolad bəxmın biş tedn bas omşdg biedg bolg. En kədlmşin bijnb baaxn kədlmş biş giz sanzənəv.

Ta surhulb surcax oln axnr, dynr, ekenr nəmə duratn.

Tana xotnd bieğ es mededgig ərlhij gidg oln bəny? Uga bolxla tim ol byrdəz yztn. Surhulb gerl, surhulb uha-xarngu.

Surhulb toktalhn.

Bergin xotna xyyvin xurg bolzənə. Xyyvin kədlmşin tooçana tuskar Hərə bosad yg kely.

— Xyyvin kədlmş sən biş. Xyyvin yylin uls mana xotnd surhulb toktaxin arh xəxş.

Talin xotdud çuhar surhulbta. Bajacud kəvyd kykdən evrə mənğər surhna. Mana ugatnryn kəvyd kykd şaha nadad gyynə. Neg surhulb jahad bolv cign toktaz avx kergtə.

Sanzin Badm - Ara kely: Hərən kelsn cik.

Şud oda toktavr harhx kergtə. Kəvyd kykd dornb bəhəd surdg surhulb toktax mən. Surhulin ger bərdg mənğn oldx. Evrən biidən alv təvx mən.

Bajacud dala mal nuusn bənə tyginb ildkəd mənğ olz bolx. Hazahas mana hazrt oln mal əngər hazrin əvs idəd jovna tynəs mənğ avx kergtə.

— Cik-cik gigəd xurg xərkv.

Nege bajn bosad kely: jir zalus alv əgn giz cilyn gizənəvdn. Nuusn mal kyynd uga. Surhulb toktaxd mana cidl kyrxn uga. Amrarnb surhulin ger bərx mənğ deerəs surxmyn bolvza.

Manz ta xudl kelzənət. Hançxn ta il 35 bod nuusn bənət. Tanla ədl bajacud dala. Bajacud 60 bodas 2-3 bodar alv əgsndən cilş-ugat, ter jungad gixlə olztn ik.

Bidn evrən surhulin ger bərxlə, naatk haruhinb derəs əgx.

Manz tana yg songsxla bidn onbdin xarñhu bəəxv-bidn.

Zalus surhulb toktaxmn giz Hərə kely. — Surhulb toktaxmn — bolad zalus çuhar xəkrv. Surhulb toktax toktavr kegdy.

Nuusn mal, ɔngər hazrin ɔvs idz jovx mal ildkxin tɔlə komis siidv. Komis sara xongt kɔd-
ləd zɔvər mal ildkv.

Ɖngər idz jovsn malas 500 arslɔ orv, nuusn
malas 4000 arslɔ orv, biidən tɔvsn alvnas
15000 arslɔ orv. Ɖn mɔngərn şud surhulin ger
bərylv. Hərən şamdha orad namr kyrtl ger
bərgdv. 4 eləd ɔrətə ger bolz harv.

Bakşnrin patyr giz xəvrgdnɔ xojr baaxn
kuxnɔg bərv.

Tanhein erbm surhulin otdel en surhulinɔ
batrav Surhulɔd mel ɔnen, ugata ulsin kɔvyd
kykd avb. Tigəd bərgin xotna 60 kɔvyn kykn
surhulɔ surdg bolv.

Tan xotnd surhulɔ uga bolxla toktaz yztn.
Ɖrk kɔzrt harhdg mɔngig surhulɔd orulsn olzta.
Ugatyr kɔdlmşnr! Bajacud, gelngyd, zəsngyd
tana sə xəş uga, tana baxlur bazhxan xənə.
Yyg bicə marttn.

Mana surhulɔ ert eklv

Mana surhulin kɔdlmş xavr ert cilv.

Xotna çuhlrاند Sanz bakş surhulin tooça kev:

Ɖn ɔvl mana kɔdlmş mu bolv. Nidn zun
surhulin ger jassn uga bilət. Ɖvld bolm tylən
ugə bilə. Kɔvyd kykd suudg part çən bolv. Im
oln zɔv bəsn deerəs ɔvlə kitnlə sara xong sur-
hulɔ kɔdlsn uga. Ter uclar kɔvyd kykdt ik
nom zaaz bolsn uga. Taşr deernɔ dəktr çaasn
bas tatu bolv.

Josar bolxla sentəbr sarin şinər noman ekləd
maj sard ciləx zɔvtə bilə. Bidn tigz cadsn ugav-
bidn. Irke zil surhulɔ kergtə bolxla en mini
kelsn dutug dyrgtn.

Sarn øvgn bosad kely:—bakşin kelsn yg cik. Øvlə surhuləđ kəvyhən kyrgəd odv. Surhulə surdg ørənb jir kitn bəz.

Kəvyd kykd ɟuhar devltə maxlatahan suuz, ter bijnb url amnb kəkrəd oc.

Terznə xamxrxa saləkn yləhəd bənə. Ers potolognb cikterəd bəz. Tyginə yzzəhəd bi kəvyhən avad xərv.

Jahad bolvcn surhulin ger jasz avx mən. Ik mængn orx uga.

— Bakş jamaran ik mængn kergtə bolx?

Minihər bolxla 1500 arsln kergtə bolx.

En ik mængn biş. Yyg biidən alv təvəd xuraz avxmn. Bidən alv təvxig zəvtə gizənt? giz predsədatelə surv.

— Zəvtə-zəvtə,—bolv xurg. Zug bajacud ta-assn uga.

Ne tiklə en mængig oda 1 sara dund xuraz avx kergtə. Zəvtəj?

— Zəv - zəv! Şuluhar xuraz avtn, esklə dəkəd øvl bolz odx.

Suldxvrt harxar bəəsn bakş iim toktavr sonsad harsn uga.

Dig nege sarbolad predsədatelə bakşđ 1500 arsln avc øgv.

Ne Sanz mængn en. Yyg avad balhş or. Javrt kergtə jum xuləd avc ir. En surhulin ger jasulckad tegəd suldxvr av.

Sanz bajrlad mænginə avad balhs orv. Xojr dola xonad ger jasxd kergtə jum avad kyred irv. 3 dola xongin dund ger beln bolv. 15 part kegdv. Gerinə terzs hazahurnə xarhahar xaav. Es iklə albvn kəvyd kykd terzin şil xamxlad orkxmn.

Ger bel keckəd Sanz bakş suldxvr avb.

Hamrin sentəbr sarin 10-d mana surhulə ekly
Surhulin gerig zunə tyryhər ert jasxlə sur-
rhulə ert kədlmşən eklə.

Surhulin kədlmş ert eklən uclarar kəvyd kykd
zildən surx surhulən kyçz surna, nomnə sən bolna.

Surhulin poxod.

En zil Xaləmg Tanhəd ik kerg kegdy.

Xaləmg Tanhəcin komuna partə bicg meddg
uga 3200 ky omşdg biçdg bolhx toktabr kev.

En ik kerg. Yyg ugatnr, kədlmşənr ikər
nəkd bolsn uclarar kyçəv. 3200 kyn biş 10129 kyn
omşdg biçdg bolz harv.

Surhulə surx sanata əərstə hartnr mal mənğən
xarmnl uga dən bolv, ebrən biisnə surhulə surv.

Xaləmg surhulin baxşin surhulin kəvyd
kykd, Sobpartşkolin kəvyd kykd çuhar irz surhv.

Surhulin baxşnr, surhuləta uls bas nəkd bolv.

4022 kyykd kyn surv, 6107 zalu kyn surv.

9429 batrag, ugata kədlmşə uls bicg meddg
bolz harv.

En kədlmş 6 sarin dund kegdsn kədlmş.

Namr, əbl, xavr horvrad igəd kədlxlə kedy
bicg meddg uga kyn bickə bolz harx?

Bajacudas 10 kyn surc, ne tedn surhulə uga
cign bəg!

Ugatnr, kədlmşənr kexər sedsən kez cadx mən.

Nutg bolhnar tolxlə en: Mançin kəç 240 kynə
ormd 1057 ky surhz, Jandha — maçg 470 kynə
ormd 3335 ky surhz, Ik cooxr 390 kynə ormd
766 ky surhz, Ik-Dərvd 1060 kynə ormd 887
ky surhz, Bah-Dərvd 190 kynə ormd 718 ky
surhz, Xoşud 210 kynə ormd 593 ky surhz,
Bah-Çooxr 180 kynə ormd 622 ky surhz, Erktn

240 kynə ormd 1105 ky surhz Xalɓmg-Bazr
230 kynə ormd 190 ky surhz.

Ik-Dərvd Xalɓmg-Bazr xojr ketxə gisig ky-
çəz kez uga.

Naatk nutgud kesg xolvən ɣlyhər kez.

En metər igəd kədlxlə 2 zilin dund biçg
meddg — uda ulsig nurhdad surhz bolx.

Tana xotnd kedy kyn surhulɓ surv?

Kedy kyykd kyn surhulɓ surv?

Kedy jalɓcnr surhulɓ surv?

Dərldən.

Bah-Dərvd Maɗɗin keç xojr xoorndan də-
rldəd iim jum kex bolv:

1. Surhulɓ uga selɓsovet bolhnd en zil
surhulɓ harhx.

2. Surhulin germyd zunar jasx.

3. Surhulɓd əvld bolx tylə ert beldx.

4. Surhulin nom sentəbr sarin 10-nd eklylx.

5. Dutu dektr çaaɗinɓ kyçəz əgx.

6. Surhulɓd mel ugata, kədlmɗç ulsin
kəvyd kykd orulz avx.

7. Surhulɓ surx nasta kəvyd kykdin to
medz avx.

8. Namras avn xavrin maj sar kyrtl 600
biçg meddg — uga uls biçdg omɗdg kex.

9. 1930 — zilin zun selɓsovet bolhnd det
ploçcadks harhx.

10. Ugata ulsin surhulɓ surcəx kəvyd kykdt
dən əgx.

En xojr nutg iim dərłçə kezənə.

Edn yygən oln tana dɔngər, kycər kyçəx.

Xojr nutg dərłzənə gisn xojr nutgin ugatnr
kədlmɗcnr soçializmin xalhd ert orz ayxar dər-

lçzənə gidg ter. En xojr nutgudin ugatnr dura-
had naatk nutgudin ugatnr bas dərլəx. Igəd
kədlxlə bickn kəvyd kykdin surhulь elvg bolx,
surhulь jasrx mədətə uls bas surhulьta bolz harx.

Surhulьta kyn edl ahursan sənər əskz cadx.

Ərk bolhn xoorndan bas dərz cadx. Maldan
bolm əvs xadz avx, maldan dulan katg xaşa
kex, mal əvs iddg jaslg kez avx. Kenə erk-był
tyrylz bığc bolna. Dərլəx edy met kerg dala.

Leninsk əmgin surhulin kəvydin xurg.

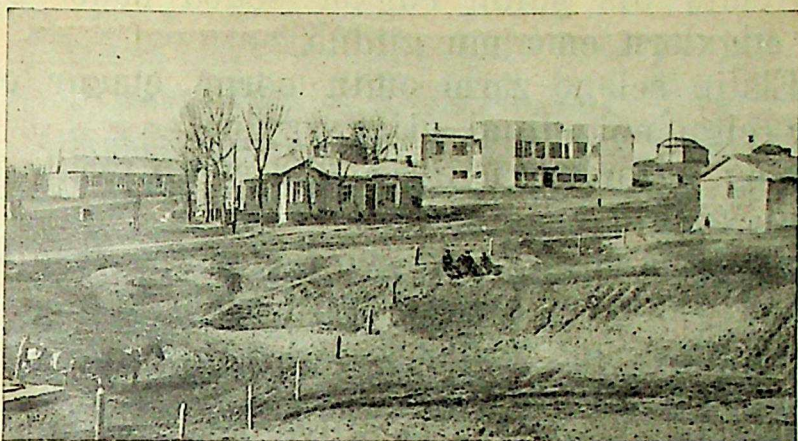
Leninsk əmgin surhulь noman eklv. Bakşnь
kəvyd kykdən çuglulz avad kelv: En zil jama-
ran kədlmş kexən kyndz avij. Mana kədlmş
en bolx giz medzənəv:

1. Pionerin byrdəç toktaz avx.
2. Alьvll uga surhulin zokalar bəx.
3. Noman sənər dasx.
4. Nege bakt xojr zil surdgan uurx.
5. Şazna toxmta sən ədrmyd (çahan, zul, roz-
destvo, pasxa) sən ədr kedgən uurx.
6. En zilin dund bığ meddeg-uga 100 ky
bığc kex.

Mana kex kergin holtanь en. Yyg bidn kyçəz
cadxij kykd?—Cadx. Zug ta mand mədətə ulst
bığ jahz zaaxig — zaaz əgtn. Yyg kyçəxd
jumn biş-giçxəv kəvyd kykd.

Yldcnə şkol, Bah-Consa şkol xojrig iim jum
ketn giz dudxmn. Xələj kenə kədlmş sən boldgz.
Yldcnə şkol Bah-Consa şkol xojr dudvran jovu-
lckad kəvyd kykd en dərլəhən jahz kyçəxən
kyndəd yldv.

Likpunktd surcəx uls talin nege likpunktla
dərլətn. Kədlmştн şulun bolx, sən bolx.

Таңһеин боһниң

Таңһеин боһниң.

Nidn zil Elst deer eklz taңһеин боһниң бәрү. Хучн бәәсн боһниңнъ баһа болу. Nutgin әмтн җуһар уynd emnyldg болу, таһр деернъ таңһеин правләс Әдрхнәс нууз ирхлә кесг оln уулин улс дахз ирү.

Ik сән хожр дауһр гер болз һарү. Ene гериг рекс гидг көндә кирпичәр бәрү. Кесг оln өрәтә гер болу.

Nege өрәднъ нүднә гемин емс хәләнә. Nege өрәднъ сирн, җүднә гемин емс хәләнә. Dotr гөмтә, җархта улсиг бас нег өрәд хәләнә. Хәврһднъ нег герт хорха гөмтә улс хәләнә.

Хучн боһниңин герт гөмтә улс кевтнә. Боһниңд кын дүрн кевтнә.

Ik сән җевр боһниң. Гөмтә улс тус-тустан орто дөртә. Orn деернъ җевр җаһан кенср делгҗ бәнә, сән дулан кәнзл бәнә. Dolan хонгт неге ваньд орулад ховҗ солһна. Әдр сә уга хәләдг улс бәнә.

Irәd emnyldg улс бас елүг јumn. Emcнr бас елүг јumn. Сән емснр.

Gemtə uls şulun edgxər sedəd bənə. Udanar edgxlərn emc mu gildnə.

Elstin selənə zərm əmtə əörnə emcnr elvg bolv-cign bə udhnd bijən yzylənə.

Neg udhn emgn bənə. Ter emgn tərntə usn gigəd xudgin usar emnnə.

En zuna 3 bickn kəvyn ter emgnə tərntə us uzəhəd ykz odv. Fmed yzyltn gixlə kelnəl:

— Emc jum medxş. Emed yzylsn uls udan gemnnə.

Hərgtə ulsin tolvır es bolxv en. Emc udanar emnv cign ky ykylxş. Zug bə udhar emnyləd kesg bolsn gemtə uls aş syldnə emcd irəd yzyləd ykz odna.

Hazr abad uga çagtnə emcd yzylxlə emc ykylş uga.

Bə udhnd yzylsn uls ykxnə lav.

Emed yzylsn uls udan gemnnə gisn xazhr yg.

Emcin ketxə gisn jum kehəd bəxlə udan gemnəd bədmn biş.

Emc mu biş evrən bistn mut.

Sanz jahz edgv.

Sanz əskldyr ydəs naaran kevtə. Sanz tolhanə əvdəd, xalu dərəd bənə. CİRƏDNƏ, har nurharnə ulagad harcəsn bickn busrgudig əörnə bəsn uls onəhz bəxmən uga.

Axnə əhəd xurlur Haldn baksur ilgəcksn kyləz bənə. Asxn gy təvxin kəmd Haldn baksırv. Gemtə Sanz ulm tynşəd zovad bənə.

Baks noman delgckəd, xoolan xojr horv jasz orkad ekləd nom omşv. Jirdən baksig ju omşz bəxinə kyn medsn uga. Urlan ərə kəndəhəd, xamr doran gyngr — gyngr gigəd Sanzin tolha

deer xonx zinnyləd suuna. Tərnən ciləv.

Ne kex zəvtə xamg arhin̄ keckyv, oda man hduras jasrx, kyn əx ik jum̄n uga. Şarn̄ kədlz.

Ajartan nege cinətə xə alad şəl əgtn giz keln əmnən bəsn bortxta ərkəs darandn̄ xojr kelyədlə uv.

Ərkən uckad — Ne bi xərx kevtəv, oratz oduv — gigəd noman xurav.

Sanzin ax Baldr yks bosad maxlahan baksin əmn təvckəd horv morgəd bosv. Bosz orkad, xavtxan udlad kirtə xar kencer tyngrəg harhad dotrasn̄ zəvər eləd tosn şingrəd bəsn horvna çaas harhad baksin əmn təbb.

— Ne jovlhta — giz kələd horvna çaasig atxz avad harv.

Bakş jovz odv. Sanz nege kevtən, tyngşəd kevtənə. Odak ulan-ulan busrgn̄ ulm ulm ikdəd jovna.

Sanzin bijn̄ jahzənə? sən bolzəny? — gigəd Ədrxnd surhuləd bəzəhəd irsn Badm Sanzin axas surv. — Bijn̄ sənla. Əskldyr Haldn bakş irəd jaslh jasckad jovz odva. Esgo gem uga, manhduras edgx gilə.

Zug en ulan-ulan busrgn̄ jun̄ medgdxş — giz Sanzin ax kely. Badm əərdəd xucahin̄ səkəd xələckəd, xəry çuxrad cirən̄ çəəhəd odv.

— Al̄kov Baldr, narltn — giz kələd igən dudz abad kely. Sanztn taldan zanhrtə gemər gemnz torhn kiilg es giz çəg xojr̄n negn.

Xal̄mg emc bakş tuls̄-uga. Sanzig oda tergər bol̄niç tal avc odxm̄n yynd bəlhz bol̄s-uga, əmşgtə. Tynə darun̄ udan bolsn uga. Sanzig ərgəd tergn deer zələr jasz orksn orn deer kevtylz avad, Baldr, Badm xojr bol̄niç orad harv.

Nege sar bolad Sanz edgəd hare irv. Gertən irəd, cidl orad malan uslad, kədlmşən kehəd bəv.

Tigz nege səxn zalug, jum meddg-uga bakş aln givla.

Kyynd gem jahz xaləddv

Gemtə kynəs esklə gemtə malas xalədvrtə gemin xorxa eryl kyynd esklə eryl mald orxla gemndg. Zərm gemin xorxas biisn kəndrz cadxs.

Kyn evrən bijn ter xorxas orulz avna. Nege aahar xot uxla, nege hanzar tək tatxla gem xalədna.

Toosn, ahar bas gem xalədana, usn ysn bas gem xalədana.

Kyn malas bas gem xalədaz avra. Moom nurhlz malas kyynd irnə. Halzu noxa ky zuxla ter zulhsn kyn bas gemnə.

Kyn nege negnəs xalədad ykəd bənə.

Zərm kyn xalədvrtə gemtə kynə gert orad əörnə suzəhəd harsn bijn gemnxş.

Xalədv es tardg ucrn en: gemtə kynə xorxas, əer tana har deer tusxla, ter əer tusçn. hazrt il şarx uga bolxla, harin arsn kercnkə uga bolxla xalədv gemin xorxa tarxs, kyynd gem əgxş. Əer tussn hazrt şarx bəəxlə lavta ter kyn gemnx.

Bijən çevrər bərəd, xalədvrtə gemtə ulsla oraldl uga bəxlə gem uga bəxt.

Çagn davz oc

Mukəvyn baavhatahan xotndan ərdəd irxlə narn suv. Byr-byr gisn xur orv. Ut xalhd jovsn mörn jovdngarn ərə jovz jov-

na. Mukəvyn 60 duna hazrt besn emcd gemtə Bata gidg kəvyhən yzyləd irz jovsn̄ en.

Bata gemnəd tav xonzasn̄ en. Tyryləd xoolm əvdzənə giv. Bəzəhəd xalu dərv. Xooln̄ əvdəd xot uz cadad ul̄ad bəv. Kəvyn kebty. Mandurtn̄ Mukəvyn şidr bəsn bəd odv. Bə irəd xələckəd tərñ omşad xərv. Tərñd xoolin əbdlln̄ zohssn uga. Kəvyn kiihən ərə avdg bolad irv. Xoolas şiiğsn ə hardg bolv. Mukəvyn gergtəhən zəvşlzəhəd jasn emcin surhul̄ta emcd odx bolv. Xar dynlə xojurn kəvyhən mörn tergn deer kevtyləd avad harv. Ydin cigt irəd bol̄niçd orv.

Emc yzəd kelv: Kəvyndtn xoolin gem irz, çagn̄ davz oc. Degd ora irəd bəvt. Gemnsn darun̄ avc irxmn bilə. Emnnəv zug əmd yldxn̄ xovr.

Emc emnəd Batag bol̄niçd kevtylv. Batag kevtylsn̄ ərəd xoolin gemtə kesg kəvyd kebtnə. Zug tednə gem gəngər ɔngrz. Emc tednə xoolin̄ xələhəd, xaluhin̄ meerlz yzəd bəsig Mukəvyn yznə.

—Mana kəvynə gem jungad dokşn bolna, en kəvydin gem jungad gəngn bolna, giz Mukəvyn emcəs surv. Emc əmnəs̄n̄ kelv: En kəvydig gemnsn darun̄ avc irv tegəd iim gəngn bolzənə. Ednə gem oda əmşg uga.

Xoolin gemig darun̄ es emn̄xlə hazr avad kykd ykəd bəənə. Ta kəvyhən jadx̄dan manhurtn̄ avc irsn bolv cign sən bolx bilə. Iim gemig maxmudtn̄ xatxad em orulad emndmn.

Kişva bəd yzyləd bəl uga ter darun̄ naran irsn bolxn̄ kəvyn edgx bəz-gigəd Mukəvyn sanad suuna.

Bata ter sēdēn ērin ēmn ziliv. Bēsn han-
çxn kēvyhēn bēd yzylsn ucrar keēr bulckad
irz jovsnē en Mukēvyn.

Gemtē ky bēd yzylēd çag bicē yrētn, da-
runē jōsn emcin surhulē cilēsn emcd yzyltn.

Olar negdēd bolēniç bērz yztn—şulun gem-
ēs getlxt.

Bezg gigēd neg mu gem bēnē. Bezg irsn
kyn daarad irvatrad tolhanē øvdēd, xalu dōrēd
bēnē. Neg ødr gemtēd, neg ødr gem uga eryl
bēhēd tignē kyn. Bezg kesgtēn tēvz øgxş. Bez-
gig haşun xinīn gidg emēr emnnē. Ter emig
gesnd øgnē, xatxad çusar gylgnē. Bezg tarxa-
dg bēkyn bēnē. Tim bēkyn tanēxd amr jumn
suxlarn ar xojr kēlēn dekşēn ørgēd suuna. Usn
elvgtē hazrt nurhlz kyn bezgēr gemnnē. Xalēmg
kyn usar emnnē. Usar emnsn tus uga jumn.
Øngēr kynē cidl cilnē. Bezgtē kyn emcd yzy-
lēd xinīn avad bijēn emnx kergtē.

Gem uga bēxin arh

Gemtē kynē xovçnas, orn, derēs. kyynd gem
xalēdna. Gemtē kynē gert orad harsn kyn ev-
rēn bijnē es gemnv cign xēvrgdēn bēx ulst
gem xalēdana.

Erkn kerg uga bolxla gemtē kyynd zolhad
kerg uga. Kemr xalēdvrtā gemtē kyynd odsn
xēēn bijēn sagltn. Gemtē kyn kevtsn orn deer
bicē sutn, ter gerēs xot bicē unt.

Tana gerttn xalēdvrtā gemtē kyn bēxlē, ter
gemērnē gemnx sanan uga bolxla, igz bijēn
sagltn:

1) gertn xojr horvn ərətə bolxla negendn̄ ter gemtə ky kevtyltn.

2) gemtə kyn kevtsn ərəd ter kynə xovçnas davu jum bicə bəlhtn, ter dotr xovç xonr bicə bəlhtn.

3) neg ərətə ger bolxla gemtə ky neg buln taln̄ kevtyltn.

4) xal̄mg gert kevtx xal̄dvrtə gemtə kynəs bijən sagl̄xd xatu jum̄n bolv cign arhin̄ xəx kergtə.

5) gemtə kyynd bəsn, byrg es xurdg arh xətn. Orndn̄ šalz bicə bəlhtn.

6) gemtə kyynd neg aahar xot əgcətn. Ter aah aahsla bicə nilyltn, salu bərəd bətn.

7) gemtə kynə əmn nol̄mur təvtn, nol̄ murt bicknər yms ketn.

8) Mərən yzdg sulh təvtn. Mərən yzm darun̄ harhad asxad bətn. Neg nyk maltad asxzətn.

9) hazahas (xotn xoşahas) gert ky bicə orultn, evrən bijstn kynə gert bicə odt̄n.

Gemtə kynəs jahz çerlxig sənər medz avtn.
En deer bicətə jum gertkstən omşz əgtn.

Ahar kyynd ik kergtə

Ahar uga bolxla hazr deer jun bolv cign bəz cadş uga. Ger dottrk ahar əng uga tegəd kynə nydnd yzgd̄xş. Dekşən xələxlərn kəkə əngtə tengr yznət. Ter kəkə əng aharin əng.

Hazr deer bəəx ahar niḡt jum̄n. 70 duna cigə zuzan.

Ahar oln əng bolz xovagdna. Kyynd ik kergtə aharin neg əngnə—kislrod. Kislrod gisn əng uga ynr uga jum̄n kyn kihən avxla-rn dotran kislrod orulz avna. Kislrod kynə maxmudar tarad odna.

Ahart bəəx kislrodin ərəlnə yldsn ɟagt kihən ave bolxş.

Kislrod mana maxmudt igz tarna.

Kyn kihən amarn, xamrarn avna. Xoolar orad ahar oşkd kyrnə. ɟaaran davad kynə ɟusnd orad tarna. Kislrodta ɟusna əng gerltə ulan. Tyryn orsn ɟusn oşkar xəry damzz harna.

Xəry hardg cusn xorta, nernə—uglekislota.

Uglekislota xarnxu əngtə.

Kyn kihən avx ɟagtan hasahas şin ahar orulz avna, dotrasn kerg uga aharan harhna. Ahart uglekislota ik bolad kislrod bah bolxla kyn xarhəna yknə.

Kynəs hazaran uglekislota ikər harna. Tim bolxla kyn jungad ykəd es bənə?

Uglekislotağ kergldg jum̄n orclnd bas bənə. Kyn, mal uglekislotağ xordad ykxlə, urhml tygər x t kenə. Uglekislotağ urhml uhad ahar ɟevr'nə. Ahart zərmdən kesg xorta gaz xoləldad yrənə. Jumna yldl kesg buzr jum ovalsn hazrt, tylən kyte şatl uga unhdad bəsn hasrt mu gaz—uglerod—harna.

Jumna yldl buzr jumig kyn bədg hazras xold ovalz asxxla sən.

Ahart dəkəd toosn bənə. Toosnd kynə nydnd yzgdg uga xorxas bənə. Ter xorxasin zərmsnə kynd gem əgnə.

Ahar mənəkənd kəndrəd bənə ter ucrar ahar onədin ɟevr bənə. Ger dotrk ahar bas kəndrnə,

Bolv eign oln kyn xurđg gert ahar ik çevr bolxş. Ter ucrar kyn terzd nyk harhad salık orulad bənə.

Ahar uga bolxla kyn əmd bəz cadş uga. Gem şaltg uga bəxd çevr sən ahar kergtə.

Kyn dotaran kihən avxla jamaran ahar orna? hasaran kihən avxlarn kyn jamaran ahar harhna?

Buzr jum ovalsn hazrt jamaran ahar xurna?

Kəkər kykd asrlhn

Kəkər kykdig kəkənə ysər asrx kergtə. Ədr 6 dəkz horvad cas zagta kək əgtn. Səədne kək bicə əg. Səəd kək əgxlə untl uga bijicnə zovana. Çadtlne kəkən əg.

Xot əgxine əmn haran savndad uha, kəkən buslhn bylən usar uha.

Kenert oraz balta bicə kəkyl, amnə əvdəd, hozad kykd ykz odna.

Evrən d rta xotan u zug ərk bicə u. Kemr kəkənə ysn baha bolad çatxl-uga bəəxlə ykrə ysy canad əkcətn.

Bickn kykdig çevrər asrx kergtə

Bickn kykd sənər asrnay gixlə çevrər bəlhx zəvtə. Kirəs gem irnə.

Bickn kykdig ədr bolhn çevr idşt us kehəd uhax kergtə. Ter idşt nanə jum kex kerg uga. Bəsn, byrg uga bəlhx kergtə.

Byrg bogas, bəsn kirəs hardg jum.

Bəsn gerən bog uga bəlhtn.

Bickn kykdt çevr ahar kergtə. Ik kitn xur, salık uga bolxla haza harhzəx kergtə. Zund ədrin dusn haza bəlh.

Kədlmş kex çagtan bickn kykdin jasləd
avc oca. Jaslə uga bolxla jaslə harhdgin arh xə.

Bəsn gerinə pol ciiktə səvyərə səvyrdtn toosn
harx - uga. Əvld terzin nyk tatad gert çevr ahar
orulzətn. Pol deer bicə nyləmtn,—gem xaləddg.

Kynə kyynd bicə ymsyltn. Kynə kyn gemtə
bolxla gemnə cini kəvynd xalədx.

**Gem şaltg uga yrn—ekin vajr. Yrən gem-
nxlə emcd avc odtn.**

Ərk

Ərkəs ik xorta jumn uga. Ərk uhad bədg
kyn axr natsa bolna. Soktu kyn ju bolv cign
harhna.

Ərknc ek eçkin yrnə gemtə bolz harna,
hərkətə, tuxan tatu bolna. Ərknc ulsin kyykd
tyrgn yknə.

Ərkin urşgar mal-ger çilnə kyykd uls ik
zovln yznə. Soktu zaluhasn es gəvdylg oln
xaləmg kyykd kyn bəxij? Çən bolx.

Kyykd uls ərk bicə uutn, arhta bolz zalustan
ərk bicə ulhtn.

Ərklə nooldg olna cilən boltn.

Səb selvgin ger

Tuktn zəvər ik xotn. Nyz hardg uga nege orm-
dan bərşsn xotn.

Nutgin Ispolkomas səb - sovetd iim çaasn
irv: Tana xotnd kyykd ulsin səb selvgin ger
tanhcin əm xarke parvlən harhxar bənə. Neg
sən ger oltn.

Predsedatelə en çaas nəkd ylən ulsta omşad
neg zəsngin ger əgx bolv.

Tynə xəən 3 sar bolad səb-selvgin ger kədl-
mşən ekly. Neg emc kykn neg pelşr kykn
kədlə. Tedn tyryləd xotna kykd uls xuraz
avad kely: En səb - selvgin ger tana tələ harsn
ger. Ta bickn kykdən sənər asrz cadxşt. Tednig
jahz asrxđ bidn səb selvğan əgnəvdn. Bickn
kykdt jamaran xot əgx, jamaran xovç ymsgx
totig manas irəd surzətn. Gemtə bickn kykdən
avc irəd emnyltn biistn bas irz emnylzətn. Çā-
han tər bolx uls manig avxulzətn. Öryn
9 casas avn 2 cas kyrtl en ger tələtə bəx.
Bacm kerg xarhıla sədn̄ cign kyrəd irtn. Bidn
Sanzin gert bənə bidn.

Tyryn ədrt̄n̄ xojr kyykd kyn bijən yzylz irv.
Emc xələhəd em əgəd jamaran xot uxin̄ zaaz
əgəd təyb. Mañhdurt̄n̄ 4 kyn bickn kykd avc
irv. Xojrn̄ mazdg gemtə xojrn̄ tuulvrta bəz.
Kergtə emin̄ əgəd emc kely:—Arh bəz bicə
mazultn. Talin germydt bicə ilgətn, kykdə bicə
nadultn. Evrə bijən sag bərzətn, esklə bidtn xa-
l̄dx. A ta xojran kəvyd oda tuulvrin em uv.
Horvn dərvin cas bolad tuulx, ys bicə əgtn, akun
xot bicə əgtn xar çə əgtn, suxar oldxla əgtn.

Ulm bətlən gemtə kyykd uls, bickn kykd
dyyrəd bəv kyykd uls xoorndan kyndnə: En səb
selvgin ger harad sən bolzənə. Ürdn̄ nam
kykdən jahz asrxig meddg uga biləvdn. Oda
medəd irvdn. Bickn jumnas elkn̄ əvdəd ul̄x-
lan̄ jaxan meddg uga biləvdn. Oda zərmdən
emc uga cign medəd bəz bolna.

Səb selvgin ger (konsul̄taçija) ik tusta jum̄n.
En ger oln əmtə xotn bolhud harhulz yztn.
Kyykd uls en tana kerg, ta ard̄n̄ ortn. Səb selv-
gin ger bəsn hazrin bickn kykd gem şaltg uga əsx.

Zilətg

Buva! Nidn namr bi medətən surhuləđ 3-4 sar surlav. Jozndan omşdg bīdg bolz harv. Tynə darunə baxn sulhuləta ulsin surhuləđ 4-5 sar surv. Mini bīcgig en bīcgər şīnzl. Jamaran cign dektr oda omşz cadnav. Urdnə jir xarñhu bəzv. Mini ek ečk nəmə bīckn çagt surhuləta kyn uxata giz keldg ynn bəz. Oda bi kesg dektr omşzənəv. Kir xuras gem irdgig medzənəv. Urdnə bi neg kilg şalvr sardan ymsəd jovdg biləv, oda sard xovçan 3 dəkz solbnav. Kyn uga çagt us xalulz avad bijən uhanav. Bijən çevrər bərsn kyynd kişg irdg uga giz kəkşd keldg bilə. Məl xudl. Bijən uhahad orkxla jamaran sən. Kyn gigrəd tolha segərəd odna. Kedy cigə ugata bolv cign 3-4 kilg şalvrta bəx kergtə jumn. Urdnə zilətgə bəxdən yly dutu uga ho modna ɵngtə biləv. Oda zilətg uga bolxla maxmud suldad, ɵsx josta maxmud ɵsəd jovna.

Urdnə tolham ergəd cəzm bərldəd bədg gem ɵgdg jumn bəz. Nanla xamdan 5 kykn surhulə surla. Tedn bas zilətgən xajva, bas banəđ ordg bolva.

Bi ter kykdtə surhulə es sursn kykdt zilətgīn xorlt çəlhz ɵgcənəv. Ik bah 15 kykn zilətgən xajsn bənə. Dəkəd bīdn zilətglə noldx kru-zok harhuvdn. ɵvgd emgd tasxş. ɵvgd emgdin ygər oda bəz bolşuga. Tednə yg sonşad xarñhu jōvsn bolx. Ynd bəx komsomoləçnr ik nəkd bolzənə.

Nam tedn nəkd es bolxla bīdn jum kez cadş uga bəz bīdn. Mana kruzokt 40 kyn cilən bolz bənə. Nutgt kyykd uls dotr kedg kədlmş harddg

Koku odaxn irəd kədlmş çarandnə jahz kexig
zaaz əgv. Zilətgən xajzəx kykdt dem giz 100
arsln əvc irv. Tyginə bidn mel ugata kykdt
əgcənə bidn. Oj Buva! Nəkd bolic: Xəmdan en
xarəhu eknr dynrən gerld kyrgij. Ci nand dor-
xnə ik surhulətac ikər jum meddg bolxc. Ne
mend bə Buva. Xəlməg kələr harhsn dektrmyd
bəxlə belgən əgyl.

Cini yr Kərmn

Ek eçknr, zilətgın xorlt kykdtən medyltn.
Xərtə bickn dynr xətkən uxalz santn. Xənəd
əgdg zilətgən xajz ərlhxən xəətn.

Kemb ter

Ahu ik cidltə,
Aldrşiksn nertə,
Xar hujrin xuursn titmtə,
Hartan altn xadurta,

Kemb ter?

Orclnd uga səxn,
Hərd şovuna xələçtə,
Şacax hal ədl zyrktə
Elmlərn çaçu dəgd xar ystə,

Kemb ter?

Tyry degd ik giz
Tollahan hudillhdg uga.
Tyry darçad irv giz
Tynə əmnəs inəhəd bədg,

Ter kemb!

Kəlsən asxad kərgin ər zogsna,
Xadrad hazr xahlad omş çaçna.

Kemb ter?

Toosx şatahad kirpic kenə,
Tengrt kyrm bəşngyd bosxna,
Balhsn gim germyd bərnə,
Balm, bəs kencer neknə,

Kemb ter?

Xad colu xamxlna,
Xar hazr dor orna,
Yntə metal harhna,
Usar jovdg maşi kenə,

Kemb ter?

Mənkənd zalu dyvr nasta bədg,
Əvr ik alxan yzg giz meddg,
Cabcurarn neg dajlad
Uul yyləd xamxldg

Kemb ter?

Kemb ter tim manhs?
Kenig, aldarşiksn nere zyhad
Delkən ezn giz tooldv?
Ter manhsin nern—kyc kəlsn.

repetit
J. Kocak

Gercllh igz bicz bolx

Leninsk selsovetd
Haşun-Bulgin xotna
Manzin Sanzin

Gercllhn

Mania xotna mald şylkə irv. Emc harhad xə-
ləlhtn, şlkə es tardg arhinə xətn.

Manzin Sanz.

1930 zilin xən sarin 28.

Yildənə xotna oln dundin dengen komitetd
Manzin Bulhna

Gercllhn.

Oln kyykdtə ugata belvsn kyn bi. Tezəl ke-
zəsn tuhlta hançxn ykrm ykz odv. Tavad arvad
arsln, mənəngnə dən əgtn giz tanas surzənəv.

Manzin Bulhn.

1930 zilin tula sarin 28.

Har bicg

1930 zilin tula sarin 28. Bi Asmda Xotna
Buvan Okn gidg kyn Banha Şuurad neg xə 15
arslnhas xuldad mənəginə bykldnə avşndan en
har bicg əgçənəv.

Buvan Okn.

БЕСПЛАТНО.